

Szitakötő

Emlékbolt
Szívrepesős muzikaszó
Memórizavar
A legjobb varázsige
Hangyadimenzió

Régi ruha új köntösben
Rigolyás király pisztollyal
Hozzávetőleges népmese
Nézzük együtt ...
Claude Monet képeit!

AMIKOR KICSI VOLTAM

Haász János > AZ IGAZÁN FONTOS DOLGOK	1	Inczédy Tamás > AZ ICIKE-PICIKE VÖDÖR	32
Kelemen Tamás > RÉGI RUHA ÚJ KÖNTÖSBEN	2	Jámborné Balog Tünde > Gyerekkorunk Atlantisza	34
Sz-Pifkó Célia > EMLÉKBOLT	4	Bene Zoltán > Marosvölgyi Bonifác és az udvari macska	36
Parapatics Andrea > RIGOLYÁS KIRÁLY PISZTOLLYAL	6	Stiglincz Milán Igor > Nem emlékszem, tanár úr	38
Reszler Gábor > AZ ELEKTROMOS TEREK VARÁZSLÓJA	8	Z. Karvalics László > Örök gyerek	40
Varga Zoltán Zsolt > A GYEREKKORI FUTBALLKUPA	10	Szigeti Zoltán > Az emlékezés és felejtés virágai	42
Somfai Anna > HANGYADIMENZIÓ	13	Jólesz György > Memóriazavar	44
Victor András > PEDIG VILÁGOSAN EMLÉKSZEM, HOGY...	16	Lipták Ildikó > Nagypapa meséje	46
Nacsinák Gergely András > HOZZÁVETŐLEGES NÉPMESE	18	Fecske Csaba > Szép volt	48
Szabó Attila > VOLT EGYSZER EGY ÖREG	20	Búth Emília > Dobozos vers	48
Kovács Zoltán Tibor > A LEGJOBB VARÁZSIGE	22	Vörös István > SZÜLEIM ELVISZNEK A VESZPRÉMI	borító3
Nézzük együtt... CLAUDE MONET KÉPEIT!	24	ÁLLATKERTBE	
Hollós Máté > SZÍVREPESŐS MUZSIKASZÓ	26	A SZITAKÖTŐ NYOMÁBAN	borító4
Mészáros Blanka > ILLATOS EMLÉKEK	28	illusztrációk > Macsinka Zsolt, Benedek Virág, Láng Anna,	
Kapitány Máté > FERKÓ ÉS AZ ÓRIÁS	30	Pap Kata, Moldován Mária, Török Eszter	

Szerkesztők > Horgas Judit, Levendel Júlia
 Grafikai tervezés > René Margit, Pákozdi Ferenc
 Főmunkatárs > Szirmai Panni
 Olvasószerkesztő > Bognár Anikó
 Kiadja > a Liget Műhely Alapítvány
 Szerkesztőség címe > 1122 Budapest, Kissvábhegyi út 4-6.
 E-mail > info@szitakoto.com
 Internet > ligetmuhely.com/szitakoto

Támogató > Nemzeti Tehetség Program, Zöld Forrás,
 Agrárminisztérium, Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,
 Nemzeti Kulturális Alap
 Nyomdai kivitelezés > Keskeny és Társai 2001 Kft. ISSN 1789-4972
 Terjeszti > a Lapker Zrt > Előfizethető közvetlenül a kiadónál,
 a hírlapkézbesítő postahivataloknál és a HELIR-nél
 (1089 Budapest, Orczy tér 1.)
 Előfizetési díj egy évre > 3780 Ft | Megjelenik negyedévente

AMIKOR KICSI VOLTAM

Az igazán fontos dolgok

Apa szerint nem emlékszem
semmi fontosra, és ez szomorú.
Se az első autónkra, a fehér Suzukira,
mert eladták, amikor kicsi voltam.
Se Róza mamáék öreg pulijára,
mert elpusztult, amikor kicsi voltam.
Se Emma nagynénimre,
mert külföldre költözött, amikor kicsi voltam.
De pontosan tudom,
melyik volt az első doboz legóm
és a legnagyobb győzelmem gombfociban,
és hogy nagyi fánkjából egyszer meg tudtam enni ötöt.
Szerintem emlékszem az igazán fontos dolgokra,
és hogy apa nem tudja ezt,
az a szomorú.

HAÁSZJÁNOS

Régi ruha új köntösben

Az öreg császár tanácstalanul meredt az udvari szabóra.

- Egész pontosan hol van a ruha? - kérdezte.

- Hát itt, felség, a kezemben! - kiáltotta a szabó, két karjával lóbálva a nagy semmit.

- Nem jól látom - motyogta szégyenkezve a császár.

- Mert olyan vékony és könnyű, mint a levegő! De mikor felpróbálja, érzi majd a súlyát!

Az öreg császár vállat vont. A szeme egy ideje romlik, a szemüvegét meg folyton elhagyja: persze, hogy nem látja a ruhát. Levetkőzött, a tükör elé állt, a szabó pedig ráterítette - a semmit.

- Nos, érzi már? - kérdezte izgatottan.

Az öreg császár pislogott.

- Á, igen - bólintott végül. - Jó puha.

- Ugye?

- És meleg.

- Mi az, hogy!

- Kitűnő munka, méltó jutalmat érdemel - mondta a császár.

A szabó elégedetten dörzsölte a kezét.

- Tudja - folytatta tűnődve az öreg császár -, erről eszembe jut egy történet.

- Csakugyan?

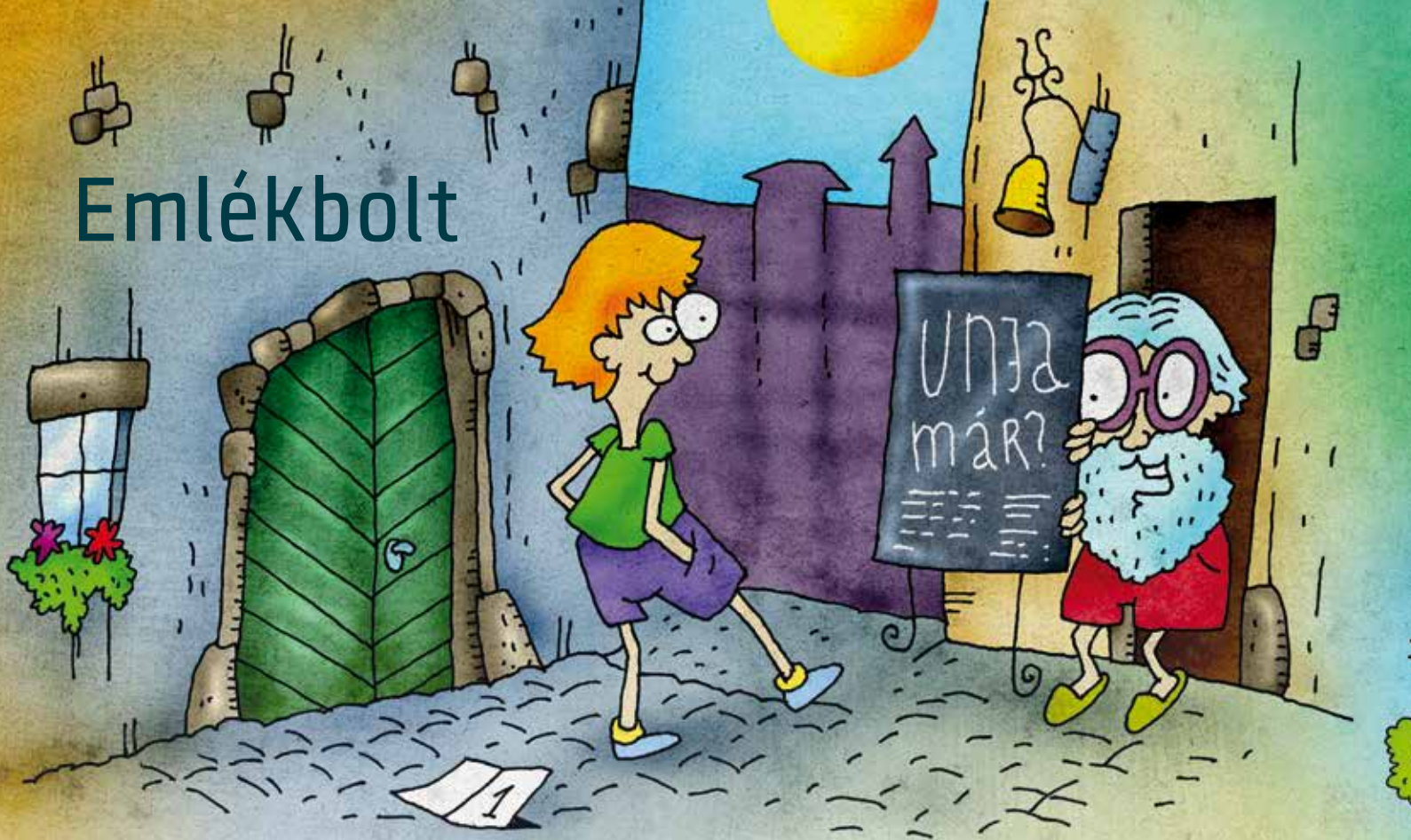
- Kisgyerek koromban - kezdte az uralkodó, még mindig a tükörképét nézve - az akkori császárt felkereste két szabó. Megígérték, hogy elkészítik neki a világ legpompásabb ruháját. Olyan különleges lesz, hogy egyszerű halandó nem is látja majd.

- Érdekes - felelte a szabó óvatosan.
- A császár belement, és amikor a ruha elkészült, megmutatta magát benne a népének.
- Pazar látvány lehetett.
- Anyaszült meztelen volt.
- Ó! - a szabó arca egy árnyalattal fehérebb lett.
Az öreg császár zavartalanul folytatta.
- A tömeg néma volt. Senki se mert szólani.
A császár boldog mosollyal vonult végig. Mígnem egy kislány felkiáltott: „A császár meztelen!”
- Nahát, ezek a gyerekek!
- Igaza volt. A császár menten elszégyellte magát, a szabók elmenekültek.
- Sajnos, nehéz jó szakembert találni - bólogatott egyre sápadtabban a szabó.
- A kislányt pedig...

- Igen?
- Nos, akkoriban máshogy mentek a dolgok. A kislány bátorságáért a császár örökbe fogadta, és örökösévé tette.
Az öreg császár elhallgatott, még egyszer végignézett magán a tükörben. Aztán derűsen a szabóhoz fordult.
- Persze ez régen történt, milyen vén vagyok, talán nem is emlékszem pontosan.
A szabó megkönnyebbülten sóhajtott.
- Azért szép mese, felség.
- Köszönöm - biccentett az öreg császár. - Mondjuk, egy dologban elég biztos vagyok.
- Éspedig?
- Az a kislány én voltam.

Emlékbolt

Egyszer rossz jegyet kaptam az iskolában, és nem akartam hazamenni. Csak tekeregtem, kódorogtam, csalinkáztam erre-arra, mígnem egy keskeny, macskaköves utcába tévedtem. Nagy búsán lógattam az orromat, és egy kavicsot rugdostam, mikor nekimentem valaminek. A szűk utcácska kellős közepén fekete tábla hirdette:

Unja már a tavalyi nyaralását, és inkább afrikai szafarira cserélné?

A múlt szombati lustálkodás helyett szeretne egy ejtőernyős ugrást?

Megszabadulna rossz emlékeitől, és jóra cserélné?

Itt a helye!

Térjen be emlékboltunkba!

Ez az! Ez kell most nekem! - gondoltam, és habozás nélkül beléptem az üzletbe. Az ajtó felett kis csengő szólalt meg. A csilingelő hangra, mint krampusz a dobozból, töpörödött, hosszú szakállú, szemüveges emberke ugrott elő a pult mögül, és előzékenyen felém fordult.

- Mivel szolgálhatok? Ajánlhatok esetleg egy kukásautó-vezetést vagy nyakig homokba ásást a tengerparton?

- Nem, köszönöm! - ráztam ijedten a fejem. - Odakint azt olvastam, hogy megszabadulhatnék egy rossz emléktől. Hogy működik ez?

- Mi sem egyszerűbb. Elmondja és itt hagyja nekem a rossz emléket, és cserébe választhat magának egy szebbet. Olyat, amit mások hagytak itt.

- Miért hagy itt valaki szép emléket?

- Hogy még szebbre cserélje! Lehet, hogy valakinek már nem kell, más meg szeretné átélni.
- Nem tudom, ki örülne az én rossz jegyemnek matematikából...
- Például én! Mert mindjárt kötök egy remek üzletet! De ez legyen az én gondom! Legfeljebb akciósan hozzácsomagolom egy mélytengeri búvárkodáshoz - vigyorgott a nagyszakállú öreg, majd felütött egy hatalmas könyvet. Tintásüvegbe mártotta hófehér lúdtollát, és cirkalmas betűkkel már írta is: - Tehát átveszek egy darab sikertelen feleletet matematikából. Mit adhatok helyette? - pillantott most rám kis, kerek szemüvege mögül.
- Mit ajánlana?
- Lássuk csak! Van itt hajnali madárles, egész napos pecázás vagy egy elvesztett sakkparti.

- Nincsen valami különlegesebb, izgalmasabb?
- Vadvízi evezés, elvesztem bolyongás sötét erdőben, esetleg cápatámadás a Csendes-óceánon? - ajánlgatta portékáit az öreg.
- Kevésbé veszélyes nem akad?
- Szánkózás nejlonszákon..., vagy van itt egy hangyásznetetés.
- Legyen a hangyásznetetés!
- Legyen! - mondta a nagyszakállú, és szépen beírta a könyvébe a cserét.

Boldogan nyargaltam haza a hangyásznetetés emlékével, s mikor néhány héttel később anya a szülői értekezletről hazatérve megkérdezte, mégis hogyan szereztem az egyest matematikából, őszintén mondom, fogalmam sem volt.

SZ.-PIFKÓ CÉLIA

Rigolyás Király

pisztollyal

Előfordult már, hogy a szüleiddel elmentetek bevásárolni, és néhány dolgot elfelejtettetek megvenni? Volt, hogy felelés vagy dolgozatírás közben nem jutott eszedbe, amit annyiszor átnéztél előtte? Ilyenkor a memóriád tréfál meg. A bevásárláshoz persze készíthetsz listát, de az iskolában sokszor csak az emlékezetedre támaszkodhatsz, ezért is érdemes fejleszteni.

Az emlékezet mindenkinél kétféle: rövid és hosszú távú. Tanuláskor az a célunk, hogy az ismereteket minél hosszabban, napokig, hetekig, de akár évekig, évtizedekig ne felejtsük el. A felejtés mértéke elsősorban az információk „bevésésétől” függ, és hogy milyen érzelmeket, élményeket, hangulatot kapcsolunk hozzájuk.

A hosszú távú tárolás egyik módja, ha nemcsak megtanulod, amit kell, hanem el is gondolkodsz rajta: például, ha megpróbálsz elképzelni és akár le is rajzolni egy történelmi eseményt vagy természeti jelenséget. Minél színesebb képet

készítesz, minél érdekesebb gondolatokat társítasz a tanulnivalóhoz, annál biztosabban megjegyzed.

Az *ly*-os szavak tanulásához találj ki olyan mondatokat, amelyek nyelvtanilag helyesek, és a legtöbb szavukban szerepel ez a betű, tartalmukban viszont meglepőek. Képzeld el, miközben egy *rigolyás király a lakályos erkélyen mosolyogva, de pisztollyal a kezében kér petrezselymet a levesébe*. Ezt a jelenetet biztosan meg tudod jegyezni! Vagy ezt: *A gólya, az ölyv és a karvaly ugyanarra a békára csaptak le a nádasban, miközben a seregély vígan lakmározott mellettük a szőlőből*. Ennél a mondatnál az is segítség lehet, hogy minden benne szereplő madárnév *ly*-nal írandó.

Ha nem szeretsz rajzolni, mégis látványos segédletet akarsz, szerkessz szellős ábrát a tankönyv sűrű szövegéből a füzetedbe, vagy akár digitálisan. Először a legfontosabb egységeknek adj egy buborékot, majd azokból

ágazhat a többi, de vigyázz, hogy ábrád átlátható maradjon. Az első ábrára az összes információt ráírhatod, majd készíts egy újat, amin már csak a nagyobb buborékok szerepelnek, és próbáld meg kiegészíteni fejből. Tudásodat úgy is ellenőrizheted, ha a kész ábra alapján egy újat rajzolsz üres buborékokkal, így a tananyagnak csak a vázlatát látod, amelyet emlékezetből kell kitöltened.

Úgy is tanulhatsz, hogy a szobádat vagy a lakásokat teleragasztod színes kis papírokkal, amin a megjegyzendő ismeretek állnak. Ha például Európa fővárosait kell megtanulnod, írd fel egy-egy papírra az országok nevét, a hátoldalra pedig a fővárosát, és ragaszd fel jól látható helyekre. Ahányszor elmész mellettük, próbáld megmondani a megoldást, majd ellenőrizd magad a papír hátuljáról.

Amikor egy történelmi esemény állomásait kell megjegyezned, a papírok két oldalán az évszám és a cselekmény, vagy egy személy neve és a tette szerepeljen, és olyan sorrendben ragaszd fel őket a szobádtól a konyháig vagy a bejárati ajtóig, ahogyan az események időrendben következtek. Ha kell, többször is járd végig ezt az utat a papírkákat nézegetve - a mozgás is serkenti az agymunkát! A ragasztgatást idegen szavak tanulásakor is kipróbálhatod. Ekkor arra a tárgyra tedd a cetlit, amit a szó jelent a másik nyelven: ha például angolul tanulsz, a *table* feliratot az asztalra, ha németül, a *der Käse*-t a sajtra a hűtőben.

Sokszor úgy jegyzünk meg valamit, ha másoknak próbáljuk elmagyarázni. Foglald össze a tanulnivalót osztálytársadnak, testvérednek, vagy szüleidnek, miközben együtt végzitek a

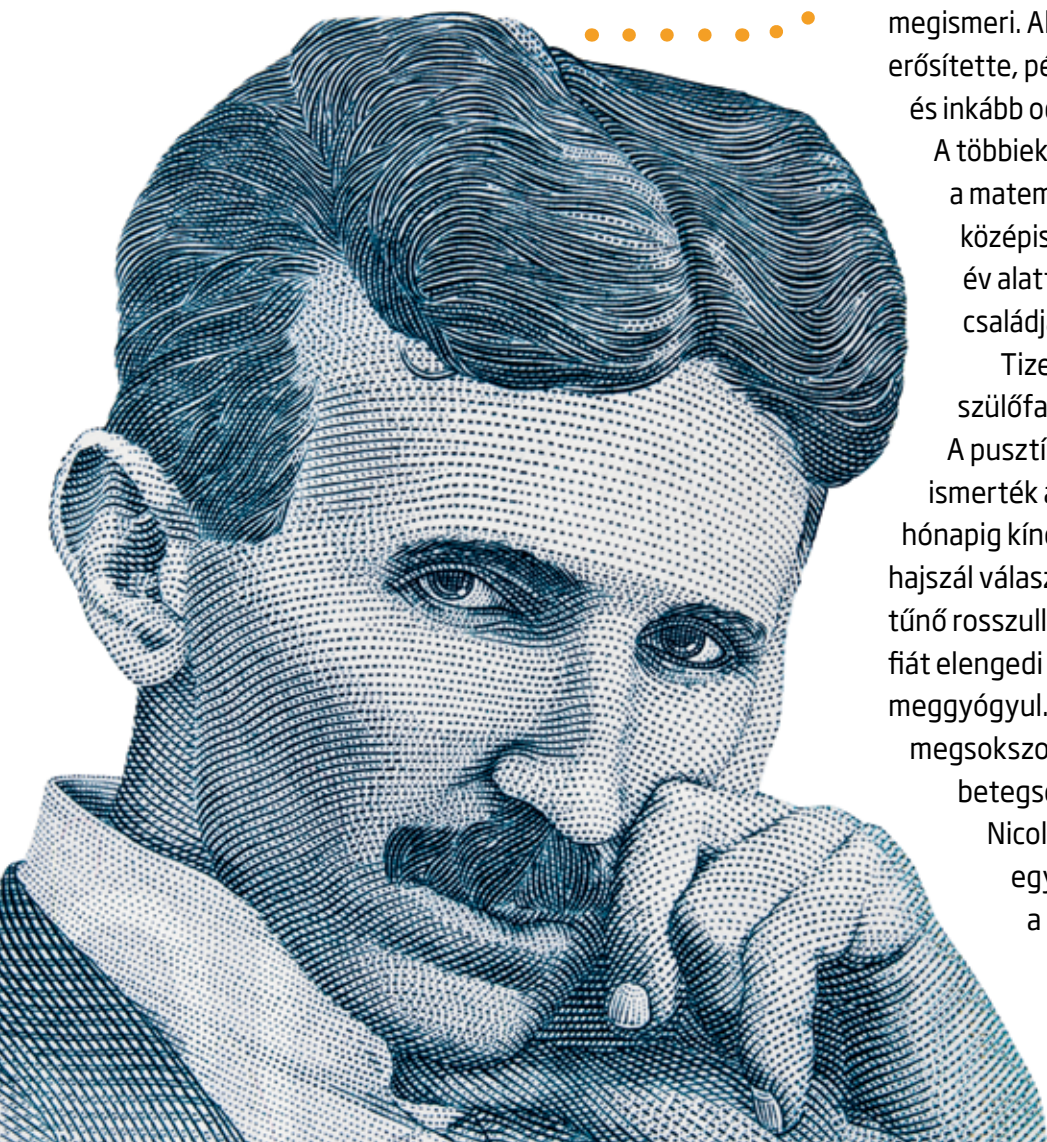
házimunkát, ha pedig szegénylősebb vagy: a plüssállatodnak. Képzeld el, ahogy az iskolában a táblánál állsz, és rajtad múlik, az osztály megérti-e a tananyagot. Nyugodtan vedd kézbe a tankönyvedet és a füzetet, ahányszor és amíg szükséges, de a végén próbáld meg anélkül is!

Nem csak az asztalnál ülve tanulhatsz. Kísérletezz bátran a szokásostól eltérő mód-szerekkel! Ha sikerül találnod legalább egyet, ami hatásosnak bizonyul, egész életed során segíthet.

PARAPATICS ANDREA

Az elektromos terek varázslója

A napjainkban elektromos autómárkaként ismert Tesla a szerb származású amerikai feltalálóról kapta nevét. Nikola Tesla 1856-ban szerb papcsaládban született. Anyai nagyapja is pap volt, aki szívesen barkácsolt szabad idejében és fejből tudta a szerb költészet remekeit. Nikolának is legendás volt a memóriája. Terjedelmes könyveket könnyedén megtanult kívülről. Az iskolában a fizikaórákat szerette a legjobban. A villamosenergiával kapcsolatos kísérletek lenyűgözték, és elhatározta, hogy ezeket a titokzatos jelenségeket még alaposabban megismeri. Akaraterejét próbatételekkel erősítette, például lemondott a süteményről, és inkább odaajándékozta az osztálytársának.

A többiekénél jóval gyorsabban oldotta meg a matematika vagy fizika feladatokat, a középiskola négyévnyi tananyagából három év alatt sikeres záróvizsgát tett. Csakhogy a családja papnak szánta a tehetséges fiút.

Tizenhét évesen visszatért szülőfalujába, ahol tombolt a kolera. A pusztító kórnak akkoriban még nem ismerték az ellenszerét. Nikolát kilenc hónapig kínozza a betegség, és többször hajsza választotta el a haláltól. Egy végzetesnek tűnő rosszulletkor apja megesküdött, hogy fiát elengedi a legjobb mérnöki iskolába, ha meggyógyul. Az ígéret csodát tett a beteggel, megsokszorozta életerejét, és legyőzte a betegséget. Apja megtartotta szavát, és Nicola 1877-ben beiratkozhatott Európa egyik legrégebb mérnökképző iskolájába, a grazi (ejtsd: gráci) Joanneumba.

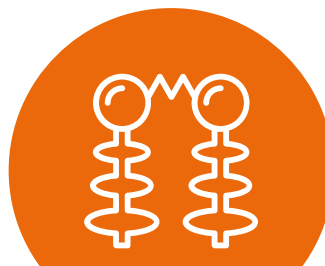
Hihetetlen munkabírással folytatta tanulmányait. Hajnali háromkor kelt, éjjel tizenegyig tanult, olvasott, tudományos kísérleteken töprengett. Csak vasárnap és ünnepnapokon pihent. Káprázatos memóriája segítette a vizsgákra készülést. Tesla képi emlékezete sajátosan működött. A vizsga előtt legalább egy héttel el kellett olvasnia a tankönyveket, mert ha csak két-három nappal korábban tette ezt, akkor az emlékképek nem voltak tiszták, élesek. A hallása is kivételes volt. Gyermekkorában többször megmentette szomszédjait a tűztől, mert felébredt a lángok pattogó hangjára, holott a házban alvók még nem hallottak semmit. Ha asztalára légy szállt, tompa puffanásként érzékelte a másnak hallhatatlan hangot.

Az átlagosnál jóval élesebb érzékei segítették Teslát az elektromos terek kutatásában. Már gyermekként azon töprengett, hogyan lehetne a természetben rejlő villamos energiákat hasznosítani. Figyelte a villámokat, tanulmányozta az egyenáramot adó dinamókat, és hosszú, kitartó munkával jutott el a váltakozó áramot fejlesztő tekercs feltalálásig, valamint a generátorok tökéletesítéséig. Az utóbbiaknak köszönhetően a vízierőművek határfoka megnőtt, a transzformátorok segítségével pedig az erőműtől távolabbra szállíthatták az áramot. Teslára úgy tekinthetünk, mint modern világunk egyik megteremtőjére. A porszívótól a habverőn át a hajszárítógig körülvesznek bennünket a háztartási gépek, amelyeknek villanymotorjai a zseniális feltalálóra emlékeztetnek.

A váltakozó áramú motor működési elvére Budapesten döbbsent rá egy városligeti séta során.

Tesla Prágából érkezett a magyar fővárosba, mert olvasott arról, hogy Puskás Tivadar, a telefonközpont feltalálója megbízta öccsét, Puskás Ferencet a budapesti telefonhálózat létrehozásával, és a munkához szakembereket keresnek. Hamarosan Tesla lett a telefontársaság főmérnöke. Számos hangminőséget javító fejlesztést hajtott végre, elkészített egy telefon-kihangosítót, a mai hangszóró elődjét. Munkájával kivívta a Puskás fivérek elismerését. A megfeszített munkatempó azonban aláásta a fiatal ember egészségét, idegösszeomlást kapott. Egyik atletizáló munkatársa, Szigethy Antal győzte meg, hogy foglalkozzon a testi egészségével. Javaslatára rendszeresen sétáltak a Városligetben, és egyik alkalommal villámcsapásként hasított bele a villanymotor ötlete.

Puskás Ferenc ajánlotta Teslának, hogy tartson vele Párizsba, és dolgozzanak az amerikai feltaláló, Edison (ejtsd: edizon) cégénél. Kapott is mérnöki állást, de mivel nem becsülték meg eléggé munkáját, és a váltakozó áramú találmányait sem sikerült hasznosítani, 1884-ben áthajózott Amerikába, hogy személyesen Edisonnal dolgozhasson. A két páratlan képességű feltaláló személyisége azonban gyökeresen különbözött. Edisont csak az érdekelte, hogy amit feltalált, működjön, Tesla viszont kivételes matematikai és fizikai tudással először fejben, a legapróbb részletekig kidolgozta találmányait. Útjaik így elváltak. Tesla 1885-ben megalapította első saját cégét, hogy a váltakozó áramú motorok elindulhassanak világhódító útjukra.

RESZLER GÁBOR

A gyerekkori futballkupa

Medvenc és Borzas, a két jóbarát közel lakott egymáshoz, és a polgármesteri hivatal sem volt távol a bronzöntőműhelytől. Gyakran megesett, hogy munkanapja végén az erdő polgármestere elsétált a műhelyhez, kicsit nézegette a formázás, az öntés vagy a cizellálás műveleteit, aztán amikor Borzas is letette a munkát, együtt battyogtak hazafelé. Beszélgettek, nevetgéltek.

Egyik este kényelmesen sétálgattak, amikor víg mókuszgyerek csapat hancúrozta körül őket. Medvencnek eszébe jutott a saját gyerekkoruk.

- Emlékszel Borzas, amikor még az erdei iskolába jártunk, milyen gondtalanul éltünk?

- Emlékszem. Egy gyönyörű nyáron megnyertük az erdei futballbajnokságot, én a középcsatár, te a kapus.

- Emlékszem, de tavasszal történt, és csak másodikok lettünk.

- Ne mondd már, tikkasztó meleg volt, és én magam rúgtam a mindent eldöntő győztes gólt! - emelte fel a hangját Borzas.

- Melegnek meleg volt, szokatlanul meleg május, gólt is rúgtál, de azzal csak szépítettünk. A bajnokságot az afrikai vendégcsapat nyerte, élükön Lionellel, az oroszlánnaal. Ez a messziről jött csapat a döntőben legyőzött bennünket.

Ekkor váratlanul megszólalt Bagoly, aki titokban követte őket, nem is először. Féltekeny volt a nagy barátságra, mert gyerekkorukban még hármásban járták az erdőt.

- Én csak lelkes szurkolótok lehettem, de azt mondom, tavasszal történt, ahogy Medvenc mondja, viszont ti nyertetek, ahogy Borzas állítja.

A három barát addig-addig hangoztatta a maga igazát, amíg alaposan összevesztek.

- Tudjátok mit, menjünk el Puskaravaszhoz, ő volt a csapatkapitányunk, ő majd igazságot tesz - vetette fel Borzas.

El is mentek.

- Ravasz! Emlékszel, amikor gyerekkorunkban futballbajnokságon vettünk részt? Milyen évszakban történt, és megnyertük vagy sem?

- Emlékszem hát. Meleg őszi napon történt, a foci pályát körülölelő fák gyönyörű színekben pompáztak. Az elődöntőben kikaptunk az afrikaiaktól, de a bronzéremért folytatott küzdelmet megnyertük Borzas hatalmas kapáslövésével.

Most már négyen négyféleképpen emlékeztek.

- Menjünk el Vaddisznóhoz, aki középhátvédet játszott, ő majd megerősíti, amit mondtam - javasolta Puskaravasz.

El is mentek.

- Emlékszem - rőfögte Vaddisznó -, hogyne emlékeznék. Lionelt, az afrikaiak csatárát sehogy sem tudtam tartani, mindig kicselezett. Mégis legyőztük őket az elődöntőben, de a döntőben kikaptunk a Négyszögletűerdő csapatától. Nekik volt egy csodacsatárunk, a Pele. Hogy milyen évszakban? Arra már nem emlékszem. De izzadtam, mint egy ló, az biztos.

Most már öten ötféleképpen emlékeztek.

- Tudjátok mit, menjünk el Nyúlhoz, egykori szélvészgyors jobbszélsőnkhez. Neki híresen jó a memóriája - vetette fel Medvenc.

El is mentek.

- Tisztán emlékszem mindenre. Szokatlanul meleg kora tavaszi napon történt. A hegyek csúcsai még fehérlettek a hótól. A döntőben döntetlent játszottunk az afrikaiakkal. Akkor még nem

volt szokás tizenegyesekkel eldönteni az ilyen meccseket, így megosztva kaptuk az első helyet Lionelékkal.

Most már hatan hatféleképpen emlékeztek. Medvenc elbődült.

- Ez így nem mehet tovább! Hiába keresnénk fel Nyestet, aki bal szélről nyeste be a labdákat, Kecskét, a jobb oldali középpályásunkat és a többi egykori csapattársunkat, le merném fogadni, hogy mindnyájan máshogy emlékeznének. Ma már késő van, de holnap elmegyek az Erdei Könyvtárba, kikeresem az iskolai újságot, amiben minden le van írva feketén-fehéren. Találkozzunk holnap ugyanitt, a Nyúl-laknál, ugyanebben az órában.

A hat állat szétszéledt.

- Lehet, hogy tényleg tavasz volt, és én csak a bronz meccsen lőttem győztes gólt? - morfondírozott Borzas.

- Talán mégis nyáron történt, és megosztva bár, de megnyertük a bajnokságot? - tépelődött Medvenc.

- Bizonyára így is, meg úgy is történt - elmélkedett Bagoly -, végül is nem csak egy évben rendeztek bajnokságot. Az egyik évben megnyertük, a másikon másodikok, a harmadikban bronzérmesek lettünk, végül a negyedikben a megosztott első helyet szereztük meg. Ez lehet a megoldás.

Másnap este újra összegyűltek Nyúl háza előtt, persze nemcsak hatan, ott toporgott a hajdani focicsapat minden tagja, még a cserejátékosok is, Vidra, Hód és Hermelin. Vidra volt a leghangosabb.

- Halljuk, halljuk, polgármester úr!

- Átrágtam magam egy csomó iskolai újságon, ráment az egész napom, és meglepő eredményre jutottam. Mindnyájunknak igaza van, és egyikünknek sem.

- Az hogy lehet?

- Úgy, hogy nemcsak egy évben vettünk részt az erdei futballbajnokságon, hanem négyben. A nyári bajnokságot megnyertük, a májusiban másodikok lettünk, az őszi bronzérmesek, és a kora tavaszban megosztva első az afrikaiakkal.

- Tudtam, tudtam! - kiáltott Bagoly.

- Ha tudtad, miért nem mondtad? - mérgelődött Borzas. - Le se hunytam a szemem, annyira bántott, hogy elromlott az emlékezőtehetségem.

- Sajnos, csak akkor jutott eszembe a megoldás, amikor már szétszéledtünk - vallotta be Bagoly.

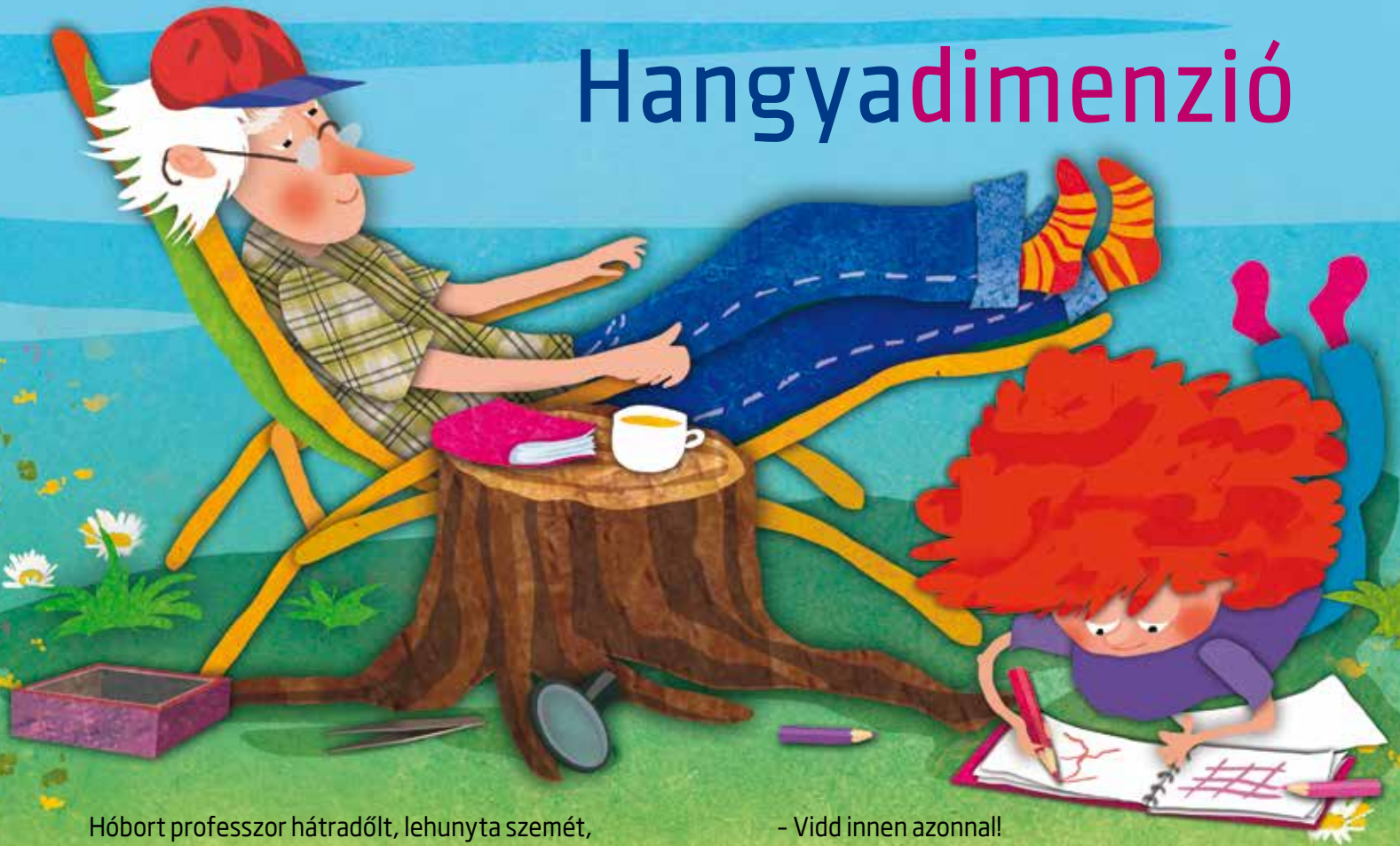
- Fiúk! - kiáltott Medvenc. - Ha már így összejött a régi csapat, mit szólnátok, ha indulnánk az Erdei Öregfiúk Bajnokságban? Talán nem vagyunk már olyan gyorsak, mint hajdan, nem tudunk annyit nyargalni, de majd sokat passzolunk, fusson helyettünk a labda, az nem fárad el. Mit szóltok?

- Legyen! Játsszunk újra! - lelkesedett Borzas.

- De egy kikötésem van, az Afrikai Öregfiúk Csapatát ne hívjuk meg. Lionelből profi játékos lett, a Spanyol Erdei Bajnokságban játszott évekig. Zsiráf mindnyájunkat lefejelne, Gepárd lefutna, Orrszarvút meg képtelenek lennénk a középpályán tartani. Ha meg Elefánt beállna a kapuba, nincs az a csatár, aki mellette elrúgná a labdát a hálóból!

VARGA ZOLTÁN ZSOLT

Hangyadimenzió

Hóbort professzor hátradőlt, lehunyta szemét, és kedvenc képleteire koncentrált. Szerette a csendes, délutáni órákat, amikor a kertben, pihenés közben gondolkozhatott. Nem messze tőle Kristóf a fűben hasalt, körülötte szétszórva a bogarászókészlete: nagyító, csipesz és a lélegeztető lyukakkal ellátott rovargyűjtő doboz. A professzor félig leeresztett pillái mögül még látta, ahogyan fia a hangyák szerteágazó útvonalait tanulmányozza, majd lerajzolja megfigyelési naplójába. Legkisebb lánya, Lujza közben a cseresznyefa alsó ágán kuporgott, fél lábát lelógatta és elmerülten olvasott. A képletek fantasztikus felhőjéből sikítás szakította ki a professzort.

- Vidd innen azonnal!
- Csak kísérleteztem velük...
- Miféle kísérlet, amihez a lábamat használok terepnek?!

Hóbort sóhajtott, és kelletlenül kinyitotta a szemét.

- Mi folyik itt?
- Kristóf hangyákat uszított rám, hogy összecsapkedjék a lábamat.
- Nem igaz, csak a fatörzsre helyeztem át néhányat a kísérleti alanyokból!
- Neked a hangyák alanyok?
- Ha továbbra is hangosan veszekedtek, mamát is felébresztitek - vont a következőt a professzor.

Mindkét gyerek elhallgatott.

- Ne haragudj, Lujzi, tényleg nem direkt volt...
- szólalt meg halkabban Kristóf. - Nézzétek, milyen viccesen viselkednek, ha felemelem, és átteszem őket. Ez itt a bolyhoz vezető főútvonal. A fatörzs alig fél méterre van tőle, ha áthelyezem az alanyaimat, mégis furán viselkednek: fel-alá szaladgálnak, és még negyedóra múlva sem találják vissza az útra.

- A lábamra vezető utat persze rögtön megtalálták. Egyébként, ha kisebb volnál, jobban megértenéd őket - vélte Lujza.

- Nem is tudod, mennyire igazad van, Lujzikám - lépett hozzájuk a professzor. - Szerintem pont olyan érzés nekik, mintha hirtelen egy másik dimenzióba kerültek volna.

- Viccelsz, papa?!

- Dehogy. Képzeld el, Kristóf, hogy kicsi vagy, egészen kicsi. Kisebb, mint egy hangya, kisebb, mint egy porszem, kisebb, mint egy atom. Sőt,

még az atom magjánál is jóval kisebb. Ekkor óriási kéz bukkan elő, és áthelyez egy számodra váratlan irányba. Olyan irányba, aminek a létezését még csak nem is sejtetted. Ha egészen kicsivé zsugorodnál, új irányok nyílhatnak meg előtted, akár a hangyáknak a fatörzs felé, a magasságba táruul dimenzió.

- De ez csak a sci-fi filmekben van, ugye, papa...?

- Nem, a részecskegyorsítóknak, sőt, a világűrben, az égitestek mozgásából megfigyelt gravitációs vonzóerő kutatásánál is keresik ezeket az új, extra dimenziókat. Például a gravitációs tér nemrégiben megfigyelt hullámain, a gravitációs hullámokat is másként érzékelnénk, ha az ismeretlen irányokban, vagyis az extra dimenziókban is elnyelődnének.

- De miért gondoljuk, hogy létezhetnek efféle dimenziók?

- Lujzikám, te mindig a legfontosabb kérdéseket teszed fel. Kristóf, talán emlékszel, hogy

beszélgettünk a szuper csapatról, amikor a négy kölcsönhatást, az elektromos, erős, gyenge és gravitációs erőket próbáltuk összefogni.

- Igen, bár a mi hármás csapatunkkal mégsem jutottunk tovább a verseny megyei fordulójánál.

- Nos, az elméleti fizikusok is hasonlóképpen vannak vele. Szükségünk van a négyes csapatra, például, ha meg akarjuk érteni a fekete lyukak működését. Jelenlegi tudásunk szerint a négyes felállítás azonban kizárólag akkor lehetséges, ha feltételezzük az extra, rendkívül kicsi, még felfedezésre váró dimenziókat.

- Én is rátalálhatok véletlenül egy ilyen extra kicsi járatra? Vagy esetleg a hangyák?

- Ha a kísérleti alanyaid véletlenül rábukkannának az extra dimenziókra, úgy látnád, egyik pillanatról a másikra nyomuk vész, köddé válnak, eltűnnek a semmiben.

- Hű, az milyen menő lenne...

- Sajnos, erre mégsem számíthatsz, ugyanis már a jelenleg futó kísérletekből is tudjuk, hogy az érzékelhetőnél csak jóval kisebb extra dimenziók lehetségesek. Úgy gondoljuk, a méretük alig néhányszorosa a Planck-skálának, ami a világ legkisebb hosszúsága...

- Létezik olyan dimenzió, amiben vasárnap délután kettő és három között aludni lehet? - csapódott ki hirtelen a háló ablaka.

- Üdvözlét az extra dimenzióból - kuncogott Lujza.

- Végül te ébresztetted fel mamát, szokás szerint egyre emelkedő hangerővel magyaráztál - jegyezte meg Kristóf.

- Khm - köszöri meg a torkát Hóbert professzor -, alighanem igazatok van. Ha nem bánjátok, vissza is vonulnék a saját dimenzióimba.

Azzal bocsánatkérően az ablak felé biccentett, és elindult a dolgozószobába.

SOMFAI ANNA

BENEDEK VIRÁG rajzai

Ha az
agyad
emlékszik
valamire, nem
biztos, hogy te is
emlékszel rá. Ez elég furcsán

hangzik - hiszen az agyad is te vagy -, mégis
így igaz. A furcsa ellentmondás feloldásához
tisztáznunk kell, hogyan emlékszik az agy, és mire
mondjuk, hogy „emlékszem rá”.

Amikor elmeséled, milyen érdekes dolog történt
veled tegnap, az agyaddal emlékszel. Az agyadban
van valamilyen lenyomata, ami előjön. Bár már
elmúlt, emlékezetből el tudod mondani még az apró
részleteket is: a képeket, mozdulatokat, hangokat,
érezéseket. Ugyanakkor tudatában vagy, hogy
ez már tegnapi történet. Tudsz róla, hogy most
éppen emlékezel. Tehát egybeesik, hogy az agyad
emlékezik (azaz őrzi valamilyen módon a tegnapi
benyomásokat), és hogy te tudatosan emlékszel,

Pedig világosan emlékszem, hogy...

mert emlékezni akarsz,
hogy minél pontosabban elmesélhesd a
történetet. De ez a kettő nem mindig esik egybe.
Sőt, a legtöbbször nem.

Bizonyára tapasztaltad már, hogy ha bemész
egy szobába, ahol valami nagyon büdös, eleinte
zavar a rossz szag, de pár perc múlva már alig érzed.
Hozzászoktál. Ennek az a magyarázata, hogy az
agyad megjegyezte ezt a szagot, és mivel nem
hordoz semmiféle veszélyt, fokozatosan leállítja
azt a működését, amelynek révén tudatosul
benned, hogy milyen szagot érzel. Az agyad tehát
folyamatosan emlékszik erre a szagra, pedig te már
nem érzed. Arra persze emlékszel - és el is tudod
mondani -, milyen iszonyú bűz volt, amikor bejöttél,
de arra nem, hogy az agyad közben leállította
magát.

Aki kicsit is tud zongorázni, valószínűleg ismeri
a *Szamár-indulót*, és már százszor eljátszotta.
Ha szavakkal kellene elmondania, milyen hangok
következnek egymás után, és hogy játék közben
milyen emlékképeket hívott elő, és mit csinált

az ujjaival, csak dadogna. Fura módon nem ő emlékszik, hanem a keze. Ujjakat mozgató agya megtanult és emlékezetből bármikor előhív egy mozgássorozatot, de az agy „gazdája” nehezen tudja felidézni, mikor melyik ujját hogyan mozgatta.

Ugyanez érvényes minden mozgássorozatra, amelyet olyan sokszor ismétlünk, gyakorlunk, hogy már automatikussá válik. Legyen ez pingpongozás, biciklizés, kötés-horgolás, autóvezetés vagy akár a kézírás. Aki tud autót vezetni, nem felejt el, hogy amikor kezdő volt, minden mozdulatra egyenként kellett emlékeznie, végiggondolva, mi legyen a következő mozdulat. Amikor a rutinos vezető – különösen balesetveszélyes helyzetben – villámgyorsan cselekszik, az agya az emlékezetnyomok alapján intézkedik, de maga a „pilóta” már nem emlékszik a helyes cselekvés minden pillanatára.

Ha ebéd előtt meghallod a tányérok, kanalak, villák csörgését, összefut szádban a nyál, és eszedbe jut, hogy éhes vagy. De miért éppen a kanálcsörgésre? Miért nem az autókerék csikorgására? A fékcsikorgás és az ebéd között csak ritkán, véletlenül mutatkozik egybeesés. A kanál csörgése és az ebéd közeli érkezése azonban időben nagyon gyakran együtt jár, így az agy megtanulja, hogy e kettő között kapcsolat van. Ha az egyiket észlelte, akkor már előre figyelmezteti a szervezetet, hogy mindjárt érkezik a másik. Így a szervezeted előre beindítja a nyál képződését és a gyomor mozgását. Tehát az agyad emlékszik egy hosszú tanulási folyamat nyomán kialakult kapcsolatra, bár te, az agyad „gazdája” talán nem is emlékszel semmiféle kanálcsörgésre.

Rengeteg ilyen tanulási folyamat akad az életünkben. Még az anyanyelvünk elsajátításában is nagy szerepe van. Ugyan ki emlékszik már,

hogyan tanulta meg a kenyér magyar nevét?! De szerencsénkre az agyunk emlékszik tárgy és név kapcsolatára.

És mi történik, ha az agyunk téveszt? Mert az sem ritka. Egy ismerősöm, aki éveket töltött külföldön, sok-sok évvel később elindult, hogy meglátogassa a régi emlékek helyszínét. A korábbi lakásában persze már mások laktak, de barátságosan beengedték. Ő elsőként az ablakhoz ment, és körülnézett. Felidézte, hogy régen milyen sokszor ment ki ezen a kapun, jobbra fordult, majd az első utcában megint jobbra, s ott balra az első keresztutcában volt a kedvenc kávézója. Akár le is tudta volna rajzolni, olyan világosan éltek benne a képek. Elbúcsúzott az új lakóktól, és elindult a kávézó felé. Kiment a kapun, jobbra fordult, az első utcán megint jobbra, majd balra, de nem találta. Megkérdezett hát egy járóelőt, és emlékezete aljából még a kávézó nevét is előbányászta. A megszólított ember ismerte a kávézót, tudta is, hol van, és elmagyarázta az útvonalat. Az ismerősöm ekkor döbbsent rá, hogy a kapun kilépve nem jobbra, hanem balra kellett volna elindulnia. A többi irányra helyesen emlékezett.

Vigyázzunk tehát, amikor például egy vitában magabiztosan kijelentjük, hogy „de hát világosan emlékszem rá, szinte látom magam előtt”. Az emlékezet tévedhet!

Próbálj emlékezni olyan helyzetre, amikor nehéz volt belátnod, hogy az emlékezeted megcsalt, pedig tények tették nyilvánvalóvá. Vagy nem emlékszel ilyenre? Biztos?

VICTOR ANDRÁS

Hozzávetőleges népmese

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy király.
Aranypalotában élt egy réztó partján: színaranyból
volt a vár minden tornya, kapuja, de még a pókhálók
is a sarokban. Volt neki három leánya. A három...
akarom mondani... no várjunk csak.

Így hirtelen nem vagyok egész biztos benne...
mert ugye, most az jönne, hogy a szomszéd
országban az ezüstkirály uralkodott, ezüsttrónon
ült ezüstpalotában, satöbbi, és neki meg három
fia volt - vagy neki voltak a lányai, és az aranyos
királynak meg... Ejnye, hát egész megkeveredtem...
Akkor ki is indult lánykérőbe és hova?

Ezt a mesét még a nagyapámtól hallottam,
ő meg, ha jól emlékszem, az övétől, de hogy is
volt pontosan? Ne somolyogj, kedves Olvasó,
nagyapám egészen öreg volt, amikor ezt a
történetet mesélte, én meg egészen kicsike.
Sokszor elmondta, de nem biztos, hogy mindig
ugyanúgy; én is sokszor meghallgattam, de hol
ezt a részletet eresztettem el a fülem mellett, hol
meg amaszt. Az ő vénsége és az én fiatalságom így
adódik össze egy nagy tétovasággá: hogy melyik
nemesfém-királynak milyen ivadékaik voltak. Most
aztán vakarhatom a fejem...

Annál is inkább, mert azt mondják, a szájról
szájra meséknél minden fontos lehet, minden jelent
valamit. Jöttek is nagyapóhoz a néprajzkutatók,
és apróra kikérdezték, mert sok mesét tudott; és
mivel sohase mondta el a történeteket kétszer
ugyanúgy, fél év múlva megint jött egy tudós,
tisztázni pár apróságot, és akkor megint meg
lehetett kínálni őket pálinkával, amit nagyanyám

úgy őrzött, mint a hétfejű sárkány. A tudósok azt
akarták megtudni, hogy van a mese *igazából*,
vagyis nagyapó hogyan hallotta az ő nagyapjától,
mit jelenthet az egyik palota, mit a másik... Én meg
az asztal alá bújva pukkadoztam a nevetéstől,
mert tudtam, nincs olyan, hogy egy mese *igazából*.
A mesék, hogy ne unják el magukat, mindig
átalakulnak kicsit, új köntösbe bújnak minden
egyik mesélésnél.

Gyanítom, hogy nagyapámnak halványlila gőze
sem volt, hogyan mesélte pontosan az én ükapám,
ahogy nekem sincs róla fogalmam, és szerintem az
unokámnak se lesz... Puff neki. Évszázadok népi
bölcességének foglalata, mondják, mi meg itt
apáról fiúra összekutyuljuk egy évszázadon belül is.
Próbáljuk akkor logikusan!

Az aranypalotás király, ugyebár, a nap, az
ezüstpalota meg nyilvánvalóan a hold. És van
három fiú meg három lány, akarom mondani
királykisasszony. Na most akkor. De ki a
megmondhatója, hogyan szólt *először* ez a mese?
Volt-e benne például réztó? És mit keres ott?
Tényleg, mire kell a réztó, amikor a továbbiakban
egy árva hang sem esik róla? Csak úgy odatévedt?
Lehet, hogy a sorozatos tévedések formálták
ilyen széppé ezt a mesét; a sok-sok melléfogás
és feledékenység szőtte egyre színesebbre?
Csak jutna eszembe a folytatás... Az biztos, hogy
boldogan éltek, míg meg nem haltak.

Csak tudnám, kicsodák.

NACSINÁK GERGELY ANDRÁS

Volt egyszer egy öreg

Volt egyszer egy öreg. Motoszkált, motyorékolt, néha kukorékolt, mert nagyon szerette a motoszkálást, motyorékolást, szerette a kukorékot, amikor hajnalban felébredt arra, hogy nem is alszik. Forgatta olyankor a forgathatót, nézte a villogót. Majdnem mindegy volt, mi a forgatható, mi a villogó, csak forogtadjon, villogjon, mert olyankor azt érezte, nincs egyedül. Ült a széken, csodálkozott, hogy még mennyi minden van, ami van, ő meg már lassacskán csak motoszkál meg motyorékol! Ilyenkor szokta a kukorékot, hogy gyerünk, mert sohasem végzek! Mászott a székre, mert ott bújt még benne a fiatalság a bőre alatt. Csak le ne ess, csóválta a fejét az öregség a gyógyszeres dobozból, ki szed össze? Ki rak össze? Senki, válaszolta kurtán a szék karfáján állva, és mászott tovább a szekrény tetejére a polcok lépcsőfokán. Ott bújócskázott az emlékekkel, hogy kukucs, százhárom, aki bújt, aki nem. Bemásztál a régi kazetták közé, kilóg a pántlikád, látlak, mondta benne a diadal. Csak nem egy verseskötetben rejtőzöl, dorgálta a megsárgult szerelmes levelet, túlságosan romantikus vagy még mindig!

Százhárom, ott vagy az alsó polcon, kiáltott a pöttyös szoknya ráncai közé simult titoknak, amit Sárika árult el neki még az iskolából hazafelé. Hát te nem is az én emlékem vagy, vagyis, de, az enyém, csak már rég elfelejtettelek, nem véletlenül, nézett szigorúan egy fekete plectsnire, mit keresel itt még mindig? Na jó, maradj, elférsz, de legközelebb jobban bújj el! Jé, hát te itt vagy, hallom a dörmögésed, kis csacsi medvém, hogy mennyire fényes még mindig a bundád! Nem ér, tegnap is a fényképalbumban lapultál, mondta a halovány reménynek, mert az is bújócskázott veled. A kisfiókban vagy, kiáltott a kiesett tejfog felé, a pókháló mögött lapulsz, százhárom, motyogta a régi kézfogásnak, harmadik fiók balra, mondta az ABC-s könyvbe bújt számárfülnek, te meg a csészék között, látlak ám, te meg a csillárba kapaszkodsz, szólt visongva, ott vagy, ott vagy, oda bújtál! És csak ömlött a szekrényből, a fiókból, a dobozokból a sok emlék, homokozó lapát színe, kismadrág, cucli, nyári napok melege, hóesés borzongása, mosolyok és vicsorgások, ömlöttek ki mind a szobába. Hát te meg hol jártál?, kérdezte a papucsától, mert az is elbújt. Mit kerestél a hűtőszekrényben, ejnye, te, ejnye, hát ezért fázik úgy a lábam! Megfőzlek, megeszlek, mondta a papucsnak, de csak örömeiben, hogy megtalálta. Aztán sóhajtott egy jóleső meleget, és forgatta tovább a forgathatót, nézte a villogót, hogy ne legyen egyedül a halomba hordott emlékek tetején ücsörögve. Kaparászott, kukorékolt. Kukorékolása messze szállt, át az éveken, évtizedeken, át a falvakon, városokon, át elfüggönyözött ablakok üvegén, és felébresztette a reggelt.

SZABÓ ATTILA

A legjobb varázsige

LÁNG ANNA rajzai

Drorr, a sárkány már egy órája cikázott a levegőben, mert nem tudta eldönteni, miért indult útnak. Az egyik feje meggyőzően állította, hogy egy lovaggal kellene csatáznia a mező mellett. A középső feje szerint épp egy királylány elrablására indult a közeli királyságba. A harmadik feje meg azt mondta, az erdőbe tart, hogy találkozzon valakivel, de azt már elfelejtette, kivel. Addig-addig töprengett, míg elhatározta, hogy szépen sorban haladva megnézi mind a három lehetőséget.

A mező mellett leszállva hosszasan várakozott a lovagra, akivel csatáznia kellene. De nem jött senki sem.

- Talán késik vagy más időpontot beszéltünk meg! - mondta az egyik feje.

- Vagy már itt volt, és elkéstünk! - mondta egy másik feje.

Végül mind a három feje egyetértett abban, hogy nem a csatározás miatt indult útnak, így Drorr továbbrepült a királylány elrablására. A királyságba érve meglepődve hallotta, hogy a királylányt már korábban elrabolta! És ekkor egy csapásra az eszébe jutott minden.

- A királylányt már két hete elraboltam! - mondta az egyik feje.

- És egy hete meg is küzdöttem a bátor lovaggal a mező mellett, aki vissza akarta vinni őt a királyságba! - mondta egy másik feje.

- Isten nyugosztalja! - mondta mind a három feje egyszerre.

- Tényleg egy találkozóra indultam az erdő közepébe. Meg akartam kérni a varázslót, hogy

segítsen feljavítani az emlékezetemet, mert néha-néha kihagy!

Így aztán Drorr ismét útra kelt, és nemsokára az erdőbe ért, ahol a háromfejű sárkány végre találkozott az egyfejű varázslóval. Elpanaszolta, hogy az emlékezete már nem a régi, és erre szeretne gyógyírt kérni.

- Emlékezni akarsz? Figyelj ide, ez a legjobb varázsigé! - kezdte a varázsló lelkesen, de aztán hirtelen elakadt a szava... - Amikor kicsi voltam - folytatta végre -, hallottam egy titkos varázsigéről, ami memóriajavító hatású. De már elfelejtettem, hogyan kell helyesen elmondani azt a varázsigét, és nem emlékszem rá, hogy felírtam-e valahova - szomorkodott.

- Egy kicsit szenilis ez a varázsló, talán keresnünk kellene egy másikat! - súgta a sárkány egyik feje halkan a többinek.

Ezt látván a varázsló örömeben felkiáltott.

- Ez az! Már emlékszem! A varázsigé különlegessége, hogy halkan, a fülbe súgva kell elmondani!

A háromfejű sárkány gyorsan egymásra tette mind a három fejét, szelíden közelebb hajolt a varázslóhoz, és fülelve hallgatta annak suttagó szavait:

-!

A sárkány most már mindenre emlékezett, és a varázsló önzetlen segítségéért cserébe, „köszönöm” helyett mind a három fejével odahajolt a varázsló apró füléhez, és csak ennyit súgott bele:

-!

KOVÁCS ZOLTÁN TIBOR

Biztos te is megfigyelted már, hogyan változik a természet az évszakok múlásával. Még az ablakból látott kép is látványosan átalakul egy nap alatt a fényviszonyok miatt. A festőművészeket mindig is lenyűgözte a fény varázsa, hogy különböző megvilágításban mennyire másként mutatkozik ugyanaz - egy fal, egy fa, egy kancsó, minden.

>> NÉZZÜK EGYÜTT...

Claude Monet Képeit!

Claude Monet (ejtsd: klód moné) is egész életében figyelte és több sorozatban próbálta megragadni ezeket a fény-változatokat.

Párizsban született 1840-ben, de Normandiában nőtt fel. A sziklás partszakasz és az állandóan hullámzó óceán nagy hatással volt művészetére. A helyi rajziskolában kezdte művészi tanulmányait, szabad idejében karikatúrákat készített, a jól sikerült rajzok eladásából némi zsebpénzre is szert tett. Tájéképfestő barátja ösztönzésére alkotott először a szabadban, a tájat, a pillanatnyi látványt próbálta megragadni. Párizsi tanulmányai idején már tudatosan eltávolodott a hagyományos festésmódtól. Az újítások érdekelték.

Kötelező katonai szolgálatát Algériában töltötte, és az észak-afrikai egzotikus környezet hatása is megjelent képein. A katonaság után visszatért Párizsba, itt ismerkedett meg kísérletező hajlamú kortársaival, a későbbi impresszionisták közül Renoir (ejtsd: rönoár), Pissarro (ejtsd: pizarró) és Sisley (ejtsd: szisli) lettek a barátai. Monet (és társai) munkáit elutasították az

elismert művészeket bemutató, úgynevezett Párizsi Szalon-tárlatokról, tiltakozásképp így megalapították a „Névtelen festőművészek, szobrászok és rézmetszők független társaságát”. A művészcsoport első kiállításán, 1874 tavaszán Monet *Impresszió, napfelkelte* című, hajnali kikötőt ábrázoló képe is szerepelt - a mű, illetve a címe adta a stílust meghatározó *impresszionizmus* elnevezést. Az *impresszió* szó azt jelenti: benyomás.

Monet nem követte a korszakban elvárt valóság-hű ábrázolást, a műtermi festésmód elveit. Az impresszionisták kedvelt témája - a természeti táj mellett - Párizs, a gyorsan fejlődő nagyváros, a hidak, terek, a nyüzsgő utcák. Monet is készített sorozatokat a Szajna-partról, katedrálisokról, de szénaboglyákról is. Embereket ritkábban festett, bár családtagjai többször feltűnnek képein. A poszteren első felesége látható idősebb fiúkkal. A hétéves forma fiú hátrébb, a nézőtől távolabb áll, ez mélységet ad a festménynek. A szereplők arcvonásai nem igazán kivehetők, tehát nem hagyományos *portré* ez, inkább jelenetet ábrázoló *zsánerkép*. A nő libbenő ruhája és a kezéből szinte kiröppenő napernyő jelzi a szél erejét. Mit gondolsz, mennyi ideig kellett modellt állniuk a képhez?

Monet befutott festőként visszatért Normandiába és második feleségével közösen - két saját fia mellett - nyolc gyermeket nevelt fel hatalmas kerttel körülvett házában. Élete utolsó harminc évében ebben a kertben festett. Rajta kívül hét

kertésze gondozta a növényeket. Tájépítészeti tervei alapján készült el a vízililiommal beültetett kerti tó és a felette átívelő híd. Ezt a mesebeli látványt megörökítő képei lettek a legismertebbek. Az itt látható képen is a kerti tó virágai jelennek meg. A művész az évek során annyira belemerült a vízililiomok festésébe, hogy a sorozat egyes képein eltávolodik a valóságtól, elvont motívumként jelennek meg a virágok. Idős korában megromlott a látása, hályogműtétje után szó szerint más színben látta a világot: olyan árnyalatokat is látni vélt, amit korábban nem. Néhány vízililiomos képét át is festette kékebbre.

Monet másik híres sorozatából való a normandiai katedrális. Több mint harminc képen örökítette meg a napszakok szerint változó fényviszonyokat. A sorozat különlegessége, hogy nem a középkori istenhitből eredő magasztosság foglalkoztatta a festőt, hanem a valóban hatalmas épületen átfutó árnyak, a fények játéka.

Második általános iskolás koromban édesanyám beíratott zenei előképzőre. Nekem azonban eszemben sem volt az utolsó óra után még tovább az iskolában maradni, és hazaszöktem. A következő héten édesanyám ragaszkodott hozzá, hogy ott maradjak. „Ha nem tetszik, soha többet nem kell menned!” - ígérte.

Ma zeneszerző vagyok, a zene lett az életem. Az ottani éneklés, ritmusjáték könnyen ment, szórakoztattak, és jutalmul a tanár úr fehér Opel Kadettjén megkerülte velem a Teréz-templomot. (Akkoriban még nagyon kevés embernek volt autója, nekünk sem, hát még Opelje!) Élveztem az énekórákat is. Meg otthon a rádióhallgatást (tévénk is keveseknek akadt, és nem is volt mindennap adás). Tizenkét éves koromban megkaptam első lemezjátszómat. Harminc centi széles vinillemezeket rakosgatva a kristálytű alá, vigyáztam, hogy meg ne karcoljam a lemezt, mert akkor a tű átugorja a zeneszám egy részét. S már ez is milyen modern volt a néhány évvel korábbi, törekeny lemezekhez képest, amelyeknek egy-egy oldalán 5-6 perc, ha elfért. A vinil egy oldaláról már 20-22 percet is meg lehetett hallgatni.

A zenék mélyen megérintettek. A felemelő hangulatúakat már óvodás koromban

Szívrepesős muzsikaszó

szívrepesősnek neveztem. Talán éreztél már olyat, hogy „repes a szíved” valamiért. Valami nagyon megindít, vágyakozol, meghatódsz, fellelkesít. Mint például Ludwig van Beethoven (ejtsd: ludvig fan béthóven) *Kilencedik szimfóniájának* negyedik tétele, benne a híres Öröm-ódával. De voltak nagyon szomorú, bánatos szép zenék is, azokat a *lelkifurdalós* jelzővel illettem. Ez bizony mosolygató volt a felnőtteknek, hiszen lelkifurdalást olyankor érzünk, amikor megbánunk valamit. Én úgy értettem, hogy fúrja, furdalja a lelkemet a bánat...

Mondanom se kell, a szívrepesős zenéket jobban kedveltem. És a zenekari művek, meg az iskolában énekelt dalok hallatán furcsa érzetek kerítettek hatalmukba. Nem érzések, nem öröm, bánat, izgalom, hanem érzetek: ahogy egy harmónia szinte átölel, ahogy egy dallam megérkezik a csúcspontra vagy nyugvópontra. Akkor nem tudtam, mik ezek az érzetek. Ma, kiművelt zenész füllel és ismeretekkel meg tudom nevezni. De az ilyesmit nem magyarázni, hanem érezni érdemes.

Élvezhetjük a nagyon ritmikus zenéket is, amelyekre táncolni lehet, de ami csak diktálja a lüktetést, az nem a muzsika összetett hatását nyújtja. Ahhoz, hogy „történeteket” halljunk meg a zenéből, hogy konfliktusokat teremtsen, mint egy történet szereplői között, hogy „jellemeket” ábrázoljon, amelyek összecsapnak, majd valamelyik győzedelmeskedik - tehát hogy „szívrepesős” legyen -, bonyolultabb szerkezetű muzsikát érdemes hallgatnunk.

Ha hangszeren tanulsz, először nem találkozol „szívrepesős” vagy „lelkifurdalós” élményekkel. Inkább nehézségekkel: hogyan kell fából, fémből, rézből, levegőből hangot csiholni. A hegedű- vagy gitárhúr lenyomása még fáj is, a vonó megmozdítására nyekergés a válasz, trombitát vagy kürtöt megfújva pedig szép hang helyett gyakran nem jön más, mint puszta levegő. Van, akinek ez kedvét szegi, hamar odahagyja az esetleg maga választotta eszközt. De van, akit elragad, hogy az egyik héten még csúnya hang a következőre szebb lett, a nyekergésből kitartó próbálkozással *bújj, bújj, zöld ág* termett.

Hogy győzelmet arathat az anyag felett: nem a fa, fém húr, fúvóka, tölcsér „diadalmaskodik”, hanem az én lélegzetem, ujjam mozdulása. És egyszerre csak eszünkbe juthat egy dallam... Amit mi magunk találunk ki!

Van, akiből évtizedek szívós munkájával hivatásos zenész válik, és százezreknek, millióknak okozhat „szívrepesős”

élményt a műveivel vagy mások kompozícióinak előadásával. De ha valaki félúton, negyedúton abbahagyja, és mást választ, az sem dolgozott addig hiába. Ha amatőr zenész lesz, akkor is élvezheti a produkciót, ha „csak” zenehallgató marad, akkor is övé minden élmény, amelyet befogadóként a zenétől kaphat.

De mindenki, aki valaha belekóstolt a zenélésbe, elmondhatja, hogy *amikor kicsi voltam...* És olyankor jó emlékei idéződnek fel. Mert a zenében nem lehet csalódnai!

HOLLÓS MÁTÉ

Illatos emlékek

Elgondolkoztál már azon, mi mindennek van illata? Virágoknak, parfümöknek, ételeknek - szinte mindennek. Sokan, ha új, nyomdából nemrég kikerült könyvet vesznek a kezükbe, nemcsak megnézik, meg is szagolgatják a lapokat. Vannak, akik parfümököt próbálgatnak órákig, hogy megtalálják a számukra tökéleteset. De észrevetted-e, hogy az emlékek is lehetnek illatosak?

Hiszen bizonyára veled is előfordult már, hogy egy illat hatására hirtelen úgy érezted, mintha visszautaztál volna az időben: a semmiből nagyon erősen felvillant egy emlék. Nem vagy egyedül: a jelenséget mindenki tapasztalta már. Persze,

vannak, akik érzékenyebbek erre, mások kevésbé, de az kétségtelen, hogy az illatok képesek összekapcsolódni az emlékeinkkel. Sokszor nem is tudjuk, honnan jön az emléket felidéző illat, sőt, az emlékezés nem is feltétlenül kötődik az éppen érzett szaghoz. Mert talán nem érzékeljük, amire emlékszünk. Most, nyáron is fel tudod idézni a karácsony fenyő- és mézeskalácsillatát, vagy bármikor a nagymama konyhájából áradó húsleveszagot. Ugyanígy van aromája a tavasznak is: a friss levegő, a virágok illata... Az ember beleszagol a levegőbe, és azt mondja: ez már tavasz- vagy őszszag.

Ennek a „szagmemóriának” neve is van: Marcel Proust (ejtsd: márszel pruszt) francia író után Proust-jelenségnek nevezték el, mert *Az eltűnt idő nyomában* című regénye egyik jelenetében arról ír, hogyan váltotta ki az emlékezést egy bizonyos teasütemény íze és illata.

A Proust-jelenséget több kísérlet igyekezett igazolni. Az egyikben 70 résztvevőnek mutattak különféle felvételeket, miközben a terembe feketeribizli-illatot permeteztek, zene szólt és színes fényfoltokat vetítettek a falra. A kísérletben részt vevő személyeket egy héttel később visszahívták, és a korábban látott felvételekről kérdezték őket, miközben a teremben vagy feketeribizli-illat volt, vagy zene, vagy a színes fények. Akiknek illatot fújtak a szobába a kérdezés során, sokkal részletgazdagabban emlékeztek a felvételekre, mint akiknek fényeket vetítettek vagy zenét játszottak...

Egy másik kísérletben 93 idős ember gyerekkori emlékeire voltak kíváncsiak, amiket képek, szavak, illetve illatok segítségével próbáltak felébreszteni. Úgy találták, hogy az illatokkal felidézett emlékek korábbiak (leginkább tízéves kor előttiék), mint a képekkel vagy szavakkal felidézettek, emellett erősebbek is.

Azt gondolhatnánk, az illatokra emlékszünk a legkevésbé, hiszen a hangokkal vagy színekkel szemben egy illatot nem tudunk felidézni. Gondolj például egy piros rózsára! Ugye, már látod is magad előtt? De ha a rózsa illatára kellene gondolnod, azt aligha éreznéd. Mégis, láthatjuk, hogy a szagokat valamiért sokkal inkább kapcsoljuk az emlékeinkhez, mint bármilyen más ingert.

Bár a kapcsolatnak legtöbbször nem vagyunk tudatában, némi kreativitással irányíthatjuk ezt a képességünket. Tanulásnál például hatékony, ha megpróbáljuk a megjegyzendő ismereteket egy bizonyos illathoz kötni. Illatgyertyák, füstölők, virágok, parfümök, számtalan lehetőség van...

De miért van így mindez? A választ persze az agyban kell keresnünk, ahol az érzékszerveink által befogadott információk feldolgozásra kerülnek. Az orr kivételével minden érzékszerv a talamusz nevű központba küldi először az információt, amit a központ továbbít a megfelelő agyterületek felé. Olyan ez, mintha a város egyik széléről akarnék a másik szélére jutni: ehhez feltétlenül érintenem kell a városközpontot, mert csak onnan mennek megfelelő közlekedési eszközök. A szaglás azonban másképp működik: az orr szaglósejtjei két idegszállal közvetlenül kapcsolódnak az agyban az illatok feldolgozásáért felelős részhez, az úgynevezett szaglógumóhoz, így „kikerülve” a központot. Ezért az illatok sokkal gyorsabban jutnak agyunk megfelelő területére és így sokkal erősebb hatást váltanak ki, mint a többi érzékszerv által tapasztalt ingerek.

Ráadásul a szaglógumó az érzelmek feldolgozásáért felelős rész, az *amygdala* (ejtsd: amigdala), illetve a *hippocampus* (ejtsd: hippokampusz) mellett helyezkedik el, ami az emlékezésben játszik fontos szerepet. Ugye, így már nem is olyan meglepő a kapcsolat az illatok és az emlékek közt?

MÉSZÁROS BLANKA

Ferkó és az óriás

Neked nincs ki a négy kereked, Ferkó, mondogatták a többiek. Mindenki tudja, hogy nem léteznek óriások! Ferkót zavarta, hogy kigúnyolják, hogy nem hisznek neki. A szülei sokszor biztatták, ne törődjön azzal, mások mit gondolnak. Persze, mondani könnyű, de amikor négyen körülállják, és nevetnek rajta, olyankor... Ám Ferkó erőt vett magán. Léteznek óriások, mondta eltökélten, be fogom bizonyítani! A többiek legyintettek.

Ferkó útnak indult. Nem tudta, merre érdemes keresgélni, így aztán csak ment, mendegélt, amerre a szél fúj, amerre a madarak csőre mutatott, de amerre a madár sem járt. Hosszú-hosszú ideig baktatott, városokat, falvakat, mezőket és hegyeket hagyott hátra. Végül érkezett egy ingoványhoz, az ingoványnál egy őssereg fához, ami úgy magasodott minden fölé, mintha a világot vigyázná. Odafentről, a lombok magasából jókora kenyérdarabok hullottak alá. Ferkó mászni kezdett. De akkora volt az a fa, hogy három napig mászott, mire végre kiért az ágak és levelek sűrűjéből. Ott aztán, legnagyobb öröme, igazi, hús-vér óriást pillantott meg. Az óriás csak ücsörgött a fa tetején, és egykedvűen falatozott egy jókora kenyérből.

Szervusz, köszönt illendően Ferkó. Szervusz, köszönt vissza az óriás, és végigmérte a fiút. Hát téged meg mi szél hozott erre, kiskomám. Ferkó meg őszintén felelt. A többiek nem hittek nekem, mikor azt mondtam, léteznek óriások. Ezért elindultam, hogy bebizonyítsam, igenis léteznek! És igazam volt, mert te is óriás vagy! Az óriás mosolygott. Harapott egyet a kenyérből, megkínálta Ferkót is. Nézd csak, milyen szép idefentről minden, mutatott körbe szélmalomlapátnyi kezével. Ferkó bólogatott. De közben nem tudta levenni szemét az óriásról. Annak lógó füléről, szikla-álláról, dudányi orráról. Igazam volt, ismételte meg a fiú. Igazi vagy! Kérdőn pillantott az óriásra. Az óriás lesöpörte magáról a morzsákat, nyújtózkodott egyet.

Rendben van, kiskomám, mondta, idejöttél, megtaláltál. És most hogyan tovább? Ferkó értetlenül vonta fel szemöldökét. Amikor kicsi voltam, szólt az óriás, épp olyan kis tökfilkó, mint te, hasonlóképpen győzködtem mindenkit az óriások létezéséről. Akkor még nem tudhattam, hogy egy napon én magam is azzá válok. Nem igazán értem, miről beszélsz, vallotta be Ferkó

becsületesen. Az óriás megvakarta kötélhaját. No, most, hogy rám leltél, fiam, mit fogsz tenni, tűnődött fennhangon. Megmondom én. Visszamész az ismerőseidhez, elmeséled, hogy találkoztál egy óriással, ők pedig ugyanúgy nem hisznek neked, mint annak előtte. Ferkó elgondolkodott. Akkor hát gyere velem, kérte az óriást, ha ők is látnak, végre elhiszik, amit mondok. Az óriás felkacagott. Nem úgy van az, kiskoma! Úgy nem volna nehéz meggyőzni őket. Éppen ez a lényeg, fiú! Úgy kell elhíted velük a létezésemet, hogy sosem láthatnak. Érted már? Ez az igazi feladat, te legényke, attól leszel majd Te is óriás.

Ferkó ismét eltöprengett, majd bólintott, mint aki érti. Sóhajtott egyet, elbúcsúzott az óriástól, és indult lefelé. Útközben még hallotta, hogy az óriás utána kiált: aztán, ha legközelebb erre járnál, hozz magaddal egy vekni kenyeret, te gyerek, mert amit legutóbb kaptam egy hasonló forma kisfiútól, már majdnem elfogyott! Ferkó csak mászott, mászott, és arra gondolt, ha ő is óriássá válik, vajon maradhat-e az emberek között.

KAPITÁNY MÁTÉ

Az icike-picike vödör

Volt egyszer egy gyár, amiben tűzoltó felszereléseket gyártottak. Tűzoltólétrát, fecskendőket, sisakot, vödört. Történt egyszer, hogy a futószalagra selejtes termék került. Egy icike-picike vödör, olyan apró, hogy mikor a munkások meglátták, nevetésben törtek ki. Kézről kézre adogatták a kis jószágot, és hamarosan az egész gyár kacagott, de nem csak a munkások ám! A létrák is dőltek a nevetéstől, a fecskendőknél a könnye is kicsordult a vihorászástól, a vödörök pedig hahotázva gurultak összevissza.

- Ügyetlen kis szerzet, veled aztán nem sokra megyünk, legfeljebb tűzhegyi tüzet tudnál eloltani!

A kis vödör szégyenében elhatározta, beveti magát a forró kohóba, hogy normális vödörként szülessen újra. Már rohant is a kohó felé, ahogy a lába bírta. De nagy igyekezete láttán újult erővel harsant fel a nevetés. Zengett a gyár a röhögéstől. A kis vödör elfúló lélegzettel roskadt a padlóra, és szeretett volna a föld alá süllyedni.

Ekkor rettenetes robajjal feltáruult egy vasajtó, és berontott a gyár igazgatója. Az igazgató egy ideje mindig feszült volt, és könnyen dühbe jött. Világszerte ritkult a tűzesetek száma, aminek mindenki örült, leginkább az igazgató, hisz a tűzvédek okozta kár enyhítésére tette fel az életét. Viszont így egyre kevesebb tűzoltó felszerelésre volt szükség, alig fogytak a termékek,

és csőd fenyegette a gyárat. Nem csoda, hogy az igazgató felpaprikázva szólt a munkásokhoz.

- Vért izzadok, hogy el tudjuk adni a sok tűzoltó fecskendőket és pumpát, és sisakot, és mindenféle egyebet, hogy megmaradhasson a munkahelyük. És maguk mindezt mivel hálálják meg?! Annyira röhögnek, hogy leáll a termelés. Mi ez a felfordulás?

A kis vödör megszeppelve látta, hogy a munkások két oldalra ugranak, ki jobbra, ki balra, s mindenki egyenesen felé mutat, az igazgató pedig rátekintett. Pár pillanatig nézték egymást, aztán pontosan az történt, amitől a kis vödör leginkább tartott. Az igazgató arca előbb mosolyra húzódott, majd kitört belőle a nevetés. A kis vödör leszegett tekintettel hallgatta a habzó, bugyborékoló, szűnni nem akaró kacagást. Egy idő után megállapította magában, hogy a nevetés most nem is bántja igazán. Vajon ilyen könnyen hozzá lehet szokni, hogy mindenki kineveti? De egészen másról volt szó. Ezúttal a nevetés másként szólt. Az igazgató ugyanis nem rajta nevetett.

A kis vödör a következő pillanatban a boldog igazgató tenyerén csücsült.

- Hálásan köszönöm az ötletet, és hogy legyártották ezt a pompás prototípust. Nagy lehetőséget látok a kezdeményezésben: mostantól játékokat gyártunk!

INCZÉDY TAMÁS

Gyerekkorunk Atlantisza

Atlantiszról, az egyetlen nap alatt elsüllyedt virágzó földrésről az ókori görög bölcs, Platón mesélt először. Azóta is hiába kutatnak utána, így legendája mára az eltűnt aranykor, az elmúlt boldog idők jelképe lett.

Ezért írta Kormos István - akit leginkább a Vackor-történetek írójaként ismerhetsz - hajdanvolt fű-fickó idejére emlékezve: *Gyerekkorom Atlantisza, / elsüllyedt mesebeli tájam! / Fölötted hullámzik a tenger...* Egy fém hőmérőtok, spárgával a nyakába kötött vekkeróra és a *réz négykrajcáros nagymamától* - ezek voltak a költő első játékaik árva parasztfiúcska korában. Ezekkel játszogatt az út porában ülve, amikor a csorda elviharzott fölötte, de a haja szála se görbült. A versben szerepel még a *Feri bátyám faragta kisszék* és *Terus néném ustora*. A szegényes tárgyak a gyermekkort jelentik, és az már a költészet bűvös erejének hatása, hogy az olvasó is átéli hiányukat, az elvesztésük okozta fájdalmat a költővel együtt (... *csapkod az idő*

- szárnya törten, / szemem húnym, fejem lehajtom,
- / zöld hullám zúdul át fölöttem...).
- Kosztolányi Dezső, a múlt század első felének költőóriása viszonylag jómódú családban született. Más gyerekkora volt, mint az *Atlantisz* költőjének, másféle álmokkal és csodákkal teli. A *szegény kisgyermek panaszai* című versciklusában így jellemzi játékaikat: *A játék. / Az különös. / Gömbölyű és gyönyörű. / Csodaszép és csodajó, / nyitható és csukható, / gomb és gömb és / gyöngy, gyűrű. / Bűvös kulcs és gyertya lángja...* A kisgyerek képzelete megszemélyesíti tárgyi környezetét, és az emlékező felnőtt újra átéli a meghitt pillanatokot. *Alszik a cicánk s a vén szelindek, / föl ne keltsük - csitt - e sok-sok alvót. / Alszanak a régi réz-kilincsek / s alszanak a fáradt, barna ajtók. Az érzékletes, rőt, sárga, lila, arany színekben tobzódó emlékképek mögött azonban olyan ijesztő árnyak lapulnak, amelyeket mindannyian jól ismerünk.*

Én félek. / Az élettől és sötétől, / mely mindenütt kegyetlenül elér... az ablakom alatt / hullámozik az ismeretlen éj... panaszolja A szegény kisgyermek panaszai című versciklusában, és eszembe juttatja, mennyi mindentől féltem én is kiskoromban. Estéknént a kutyaugatástól, a váratlanul megreccsenő bútoroktól éjszaka, az arctalan és alakatlan bankukáktól, ha néhány percre egyedül hagytak.

A sötét ellentéte a világos, a feketéé a fehér. Régi szorongások kísérteteit elűzi a ködbe olvadt álom és való (ez is Kosztolányi Gyerekkor-idézéséből való), a tündéri telek emléke, amikor úgy vártuk a hőesést, mint a karácsonyt. Dermesztő hidegben ácsorogtunk öcsémmel az első hópihékre lesve, és annyi évtized után is szívmengető emlék, ahogy elolvadnak szempillánkra, szájunk szélére hullva.

Sok költőt megihlettek azok a régi telek. Csilingelve üzen Weöres Sándor száncsengője a múltból. Angyal járka, és jönnek, mennek a vénecske varjak Horgas Béla kertjében. Illyés Gyula egy megrendítő gyerekkori havazásra emlékezik: Sütött a nap és hullt a hó! / Március volt és havazott! / Nem pelyhek hulltak: ragyogó, / szikrázó hulló-csillagok! / A Göncöl omolt, a Tejút, / fehér világvég-zuhata / alatt emeltem ég felé / gyermek-arcomat s karomat / és fölrepültem...

Válságos pillanatainkban gyakran fordulunk régi emlékeinkhez. József Attila - akinek nyomorúságos gyermekévei nyomot hagytak egész költészetén - valaha vágyott játékait hívja segítségül, amikor felnőttként a magánytól és betegségtől szenved: Emlékek, kicsi ólomkatonák, / kikért annyira sóvárogtam én.... törökök, búrok, gyűljetek körém! / Kis ágyúk, ti is álljatok föl

rendben! / Nehéz a szívem. Védjétek meg engem!

Gyerekkorunk emlékei életünk végéig elkísérnek. Hatnak ránk, formálnak bennünket.

Szerepük van önmagunk megismerésében, önazonosságunk (idegen szóval: identitásunk) kialakításában.

Meghatározzák viszonyunkat még a

szülőföldünkhöz és a hazánkhoz

is. Két nagy költőnk - egy egész

évszázad választja el őket - nagyon

hasonlóan vall erről. Petőfi Sándor

Szülőföldemen című versében

a hazatérés élménye

összeolvad az emlékek

felidezésével: Itt

születtem én ezen

a tájon, / Az

alföldi szép nagy

rónaságon, / Ez a

város születésem

helye... kezdi, és

a szállóigévé

vált sorokkal

folytatja:

Gyermek

vagyok, gyermek lettem

újra, / Lovagolok fűzfasípot fújva.... gyi lovam, gyi

Betyár!... / 'Cserebogár, sárga cserebogár!'

Radnóti Miklós vallomását - ...nekem

szülőhazám itt e lángoktól ölelt / kis ország,

messzeringó gyerekkorom világa - is emlék követi:

...az iskolába menvén, a járda peremén, / hogy ne

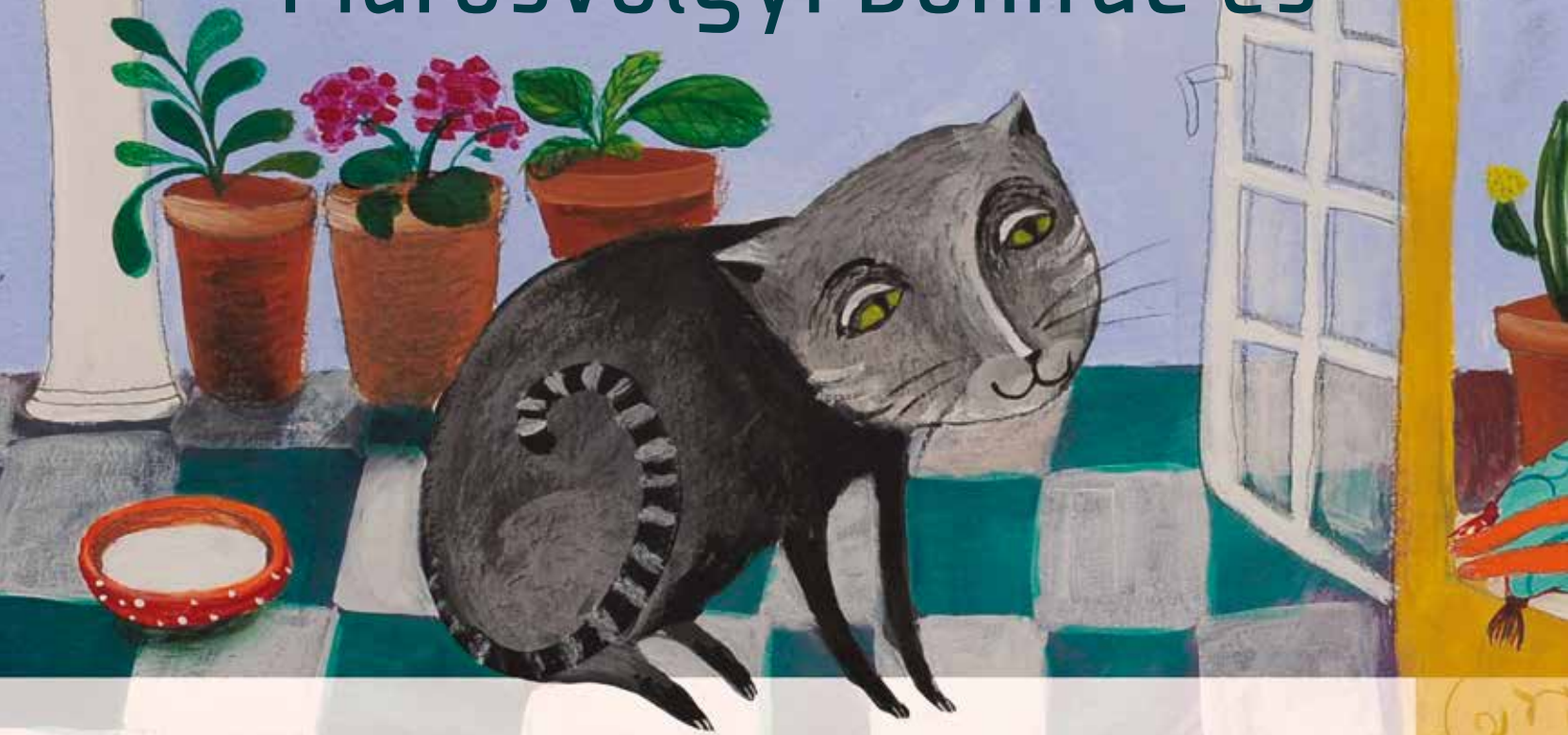
feleljek aznap, egy kőre léptem én...

Nem is választ el az a száz év: találkoznak

Atlantiszuk határán.

JÁMBORNÉ BALOG TÜNDE

Marosvölgyi Bonifác és

Marosvölgyi Bonifác érdeklődve figyeli az utca túloldalát. Érdeklődésébe óvatosság és gyanakvás vegyül. Az ablakból pontosan a szemben lévő telekre lát. Néhány hónapja még ház állott rajta, most földkupacok dudorodnak. Emlékszik a hatalmas gépekre, amelyek lerombolták a házat. Megvakarja a füle tövét, elvonul szundítani. Szeret szundítani. És kiválóan szundít. Nem sok élőlény akad széles e világon, aki jobban szundítana nála. Csöndben, békében, javarészt szendergéssel telik a nap hátralévő része.

Másnap reggel Marosvölgyi Bonifác újra érdeklődve figyeli az utca túloldalát. Óriási gépek érkeznek sorban. Marosvölgyi Bonifác kellő távolságtartással szemléli a masinákat, fölkészül,

hogy bármikor elérkezhet a menekülés ideje. Állítólag kiskorában, valahányszor szokatlan zaj szűrődött be a lakásába a külvilágból, bebújt a takaró alá. Marosvölgyi Bonifác ebben kételkedik. Úgy véli, ez mese, habbal. Tudja ugyan, hogy a hangoskodó gépekkel jobb, ha óvatos, de elbújni előlük? Azt méltóságán alulinak tartja. Nem úgy, mint Vénusz, a pajtása. Ahányszor előkerül a zúgó-búgó – aminek hengeres testéből vékony, hosszú zsinór nyúlik ki az egyik végén, hogy egy ponton beleolvadjon a falba, a másik végéből pedig vastagabb cső kígyózik elő, hogy aztán bottá alakuljon –, Vénusz megretten és hanyatt-homlok menekül az ágy alá, ahonnan esze ágában sincs előbújni jó sokáig. Marosvölgyi Bonifác olyankor

az udvari macska

úgy tesz, mintha nem venné észre, Vénusz milyen gyámoltalan.

Abbahagyja a gépek vizslatását, átmegy a lakás másik felére. A gangon Kormi üldögél, az udvari macska. A konyhaablak nyitva, a szúnyoghálón keresztül elbeszélgetnek. Kormi az éjjel szétnézett az utca túloldalán. Marosvölgyi Bonifác érdeklődéssel hallgatja a beszámolóját. Ő maga ki nem tenné a lábát az utcára, de szívesen veszi a kalandos történeteket. Emlékszik, amikor kicsi volt, egy bicikli csomagtartóján utazott végig ezen az utcán, amelyikben most lakik. Emberi szolgálói szerint végig sírt. Ő úgy emlékszik, fensőbbeségesen hallgatott. Megosztja Kormival is, mi jutott eszébe.

– Én is szeretek arra gondolni, milyen volt,

amikor kicsi voltam - hadarja Kormi. – Főleg azt szeretem, amikor Rita néni elmeséli, hogy amikor először megpillantott, még kicsike voltam, és átázott a bundám. Elképzelni se tudta, hogyan lehet ilyen gyönyörű egy ázott kiscica, és rögtön a gondjaiba vett. Azóta is itt lakom.

Marosvölgyi Bonifác tudta jól, hogy holmi kertalji kismacska nem említhető egy napon egy jó családból származó bársonytalpúval, kivált szépség tekintetében, mégis meghagyta Kormit a tévedésében, higgye csak, hogy Rita nénit a szépsége, és nem az elesettsége indította meg. Elbúcsúzott az udvari macskától, mert úgy érezte, ideje végre szundítani egy keveset.

BENE ZOLTÁN

Nem emlékszem, tanár úr

MOLDOVÁN MÁRIA rajzai

- Nem emlékszem, tanár úr - sütöm le a szemem.

- Gondolkozz még! - mondja keményebben az osztályfőnököm.

Állok a tanári asztal mellett, igyekszem úgy csinálni, mintha gondolkodnék. Az osztálytársaim visszafojtják a lélegzetüket, a tanárom feszülten figyel. Szótlatlanul bámulunk egymásra. Szeretnék máshova nézni, de a tekintete nem ereszt. Érzem, ahogy behatol a koponyámba és az emlékeim közt turkál. Izzad a tenyerem, kiszárad a szám. Jól ismerem ezt az érzést.

Egyszer napköziben viccből felírtam egy szót a padra. Megmutattam a padtársamnak, mosolyogtunk, aztán megpróbáltam letörölni. Ekkor vettem észre, hogy véletlenül alkoholos filccel írtam. Egész délután rettegtem, hogy a napközis tanár meglátja a művemet. Nem látta meg, én pedig többé nem ültem abba a padba. Pár hét múlva mégis behívott az ofőm a tanáriba, és megkért, hogy vigyem az ellenőrzőmet is. Ugyanígy izzadt a tenyerem. Akkor is mindenki bámult.

Az ofő a válaszat várja. Lassan az asztalán fekvő ellenőrzőmért nyúl. Érzem, ahogy vörösödik az arcom. Nem szólok meg. Pedig emlékszem erre-arra. Például egyszer, amikor kicsi voltam, ebédszünet elején belevágtam ollóval a hajamba. Azonnal megbántam, úgyhogy megpróbáltam kiigazítani. Ettől persze csak rosszabb lett az egész. Eldöntöttem, hogy ott helyben levágom az összes hajam. Járt az olló a kezemben, az osztályterem padlóján gyűltek a lenyesett tincsek. Az osztály-

társaim akkor is bámultak: a fiúk röhögve, a lányok fintorogva. Végül meguntam, letettem az ollót, és foltos fejjel lementem ebédelni. Aznap senki nem ült mellém.

Igazából a hajvágás nem akkor történt, amikor kicsi voltam, hanem a múlt héten. Azóta vagyok kopasz. Az egyetlen kopasz gyerek az évfolyamban. Ezért is állok most az ofő előtt: csak engem ismert fel a vaksi takarítónő.

- Szóval? - az ofő lassan, hosszan ejti ki ezt a szót. Ez a leghosszabb szó a világon. Hosszabb, mint a megszensteleníthetetlenségeseitekért. Tessék, erre is emlékszem! Épp kihúznám magam, de észbe kapok, lehajtom a fejem, és a cipőm orrának suttogom:

- Nem emlékszem, tanár úr.

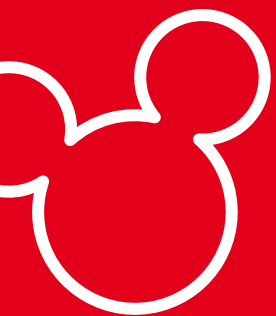
- Akkor, ugye, mondanom sem kell, ki takarítja le? - dörren az ofő.

Hangos sercegéssel köszönti egymást a két régi ismerős: a golyóstoll hegye és az ellenőrzőm papírja. Írás közben az ofő felpillant és fejcsóválva kinéz az ablakon. Követem a tekintetét. Az ablakon át látom a fehér vakolaton csordogáló sárfoltokat. Ha ügyes vagyok, egy óra alatt lemosom az összeset. Egyedül, mert sajnos, nem jutott eszembe, kik dobálták még sárral az iskola falát.

Igyekszem minél komorabb arccal a helyemre kullogni. Leülök a székemre, most a padlót bámulom. Az osztálytársaim engem. Megint. De ez a bámulás most más. Boldog vagyok.

STIGLINCZ MILÁN IGOR

Örök gyerek

A mai gyerekek teknőccel tanulnak meg programozni, majd robotokat irányítani. Kaland-, túlélő vagy kreatív módban játszanak Minecraftot és vadásznak Pokémonokra. Nehéz elképzelniük, hogy szüleik és nagyszüleik idejében a mesekönyvek mellett még az animációs sorozatok (rajz- vagy bábfilmek) jelentették a legnagyobb varázslatot. Ezek a nemzedékek szombat és vasárnap délelőtt, meg hétköznap kora este Mekk mester, Vízipók, a kis Vuk, doktor Bubó, a Kockásfülű Nyúl, Pom-Pom, Süsü, a sárkány vagy Mazsola és Tádé kalandjain izgultak - és közben az emberi kapcsolatok bonyolult világával ismerkedtek.

Eljutott Magyarországra a csehszlovák Kis Vakond, a lengyel Lolka és Bolka vagy a szovjet „No megállj csak” című sorozat farkasa is, aki mindig pórul jár. Az amerikai rajzfilmekért is sokan lelkesedtek, mindenki ismerte Maci Lacit, Tomot és Jerryt, Frédit és Bénit, a kengyelfutó gyalogkakukkot, a flúgos futam csapatait vagy az ijedős dán dogot, Scooby-Doo-t és barátait. A legkisebbek pedig Thomasszal, a gőzmozdonnyal vagy később a Teletubbie-figurákkal nőttek fel.

A legnépszerűbb sorozatok évtizedeken át futottak és újultak meg, így sok korosztálynak jelentettek közös élményt. Még a felnőttek is újra kamasznak érezhették magukat, amikor gyerekeik mellé huppanva újranezhették kedves rajzfilmjeiket.

Mit gondoltok, miért szeretik a felnőttek időnként gyereknek érezni magukat? Miért ragaszkodnak a gyerekkori barátaikhoz, miért idézgetik fel egykori közös emlékeiket? Ha nem sejtitek a választ, kérdezzétek meg őket! Gondoljátok végig, mi veszik el, amikor a szülő már nem olvas mesét, nem néz együtt rajzfilmet felnőtt és gyerek, vagy nem játszik együtt apa és fia, anya és lánya!

Az egyik legismertebb rajzfilmfigurát sokan már nem is látták a képernyőn, akcióban, de hallottak róla, ismerik a nevét, azonnal rávágják, ha meglátják vicces ábrázatát: igen, ő Miki egér (Mickey Mouse, ejtsd: miki máusz), a legenda, aki már a televízió megjelenése előtt, 1928-ban megkezdte hódító útját a filmvásznon.

Csakhogy az a Miki egér még egész máshogyan nézett ki, és máshogyan viselkedett, mint későbbi változatai. A Disney Stúdió művészei ugyanis folyamatosan alakították a figura formáját és karakterét. Kezdetben hegyes orrú, hosszú kezű és lábú, kis fejű, rosszindulatú, pökhendi, kellemetlen szereplő volt. Később a feje egyre nagyobb lett a testéhez képest, megnőtt a szeme, végtagjait tömzsibbé formálták. Fokozatosan kerekesebb és mosolygósabb arcú, esetlen, ártatlan, csetlő-botló, szerethető hössé változott.

Nagyon mély okai vannak, hogy még a gömbölyűbb, védtelenebb, segítségre szoruló képzelte lények is ilyen erős érzéseket váltanak ki mindenkiből. A fiatalságra utaló vonások ugyanis a felnőtteket gyengédségre és gondoskodásra

ösztönzik. Ha valaki jámbor, kicsi és veszélytelen, nem hívja elő a versengést és az agressziót. Bármilyen embergyerekre emlékeztet, védelmezésre kész: akár egy rajzfilm figurája vagy az állatkertben látott kölykök.

A nagyfejű, gömbölyű, bumfordi, nyüszítő kiskutyák elbűvölőek, de hamar felnőnek. Megnyúlik az orruk, a testükhöz képest kisebb lesz a fejük és nagyobb a lábuk, fogaik nőnek, hangosan ugatnak, erőt sugallnak. Olykor félelmet keltenek.

Ha tudnátok, hányan veszítik el érdeklődésüket kis kedvencük iránt, amikor így

megváltoznak, átalakulnak! Sokkal kevesebb négy lábú barát kötne ki az állatmenhelyeken, ha a családok felelősen felkészülnének erre, és nem pusztán játékszernek, hanem a felnőttekkel és gyerekekkel együtt változó családtagnak tekintenék őket. Aki nemcsak hűséges társ, hanem örök gyerek is marad - és gazdáját is hozzásegíti, hogy tovább lehessenek fiatalok.

A jó és rossz angyalokat, a Bibliából ismert égi lényeket kezdetben félelmetes, szárnyas férfiaként ábrázolták. Később női alakot is öltöttek, majd a 15. század végétől megjelentek a képeken és a mennyezeteken a meztelen, pufók kisdédként megfestett gyerek-angyalkák, a puttók. (A puttó olaszul fiúcskát jelent). Nézzetek utána, mi köze a puttóknak a szerelem nyilacsáit kilövő csöppnyi Ámorokhoz, akiket ma leginkább reklámokban láthatunk.

Az emlékezés és felejtés virágai

Sokféle növényi kivonat segíti az agyműködést. A mai gyógyszerek többségének hatóanyagait egykor közvetlenül a növényekből nyerték ki aprítással, főzéssel és más trükkökkel. Ezek az anyagok a koncentrációs, a tanulási és gondolkodási képességünket javítják.

A páfrányfenyő az egyik legrégebbi, ma élő növényfaj, már több mint 65 millió éve megtalálható a Földön. Kínából került Európába, ma is parkok, kertek jellegzetes fája. Érdekessége, hogy termése nagyon bűdös, levele szokatlan formájú. A benne található értékes anyagok - megfelelően kivonva - serkentik a véráramlást az

agyban, így javul az agy sejtjeinek ellátása tápanyagokkal, energiával, ami jobb memóriát, nagyobb éberséget eredményez.

A kislevelű bakopa, más néven brahmi, indiai eredetű, vízkedvelő gyógynövény. Úgy is hívják, hogy „emlékeznövény”, mert a belőle készült tea véd a felejtéstől. Nem tanul helyetted, önmagában nem leszel tőle okosabb, de hatóanyagai fokozzák a tanuláskészséget, a tanulás sebességét is. Hazai erdeinkben, rétjeinkben, sőt akár kertjeinkben is találkozhatunk olyan növényekkel, amelyek valamilyen módon segítik elménk működését. Ilyen a több ezer éve ismert hatású citromfű – ennek levelét megdörzsölve kellemes, citromra emlékeztető illatot érzel. A leveléből készült tea a koncentrálóképeséget segíti. Így hat a zsálya is, ami ráadásul a hosszú távú memóriát is javítja. A növényekből készült kivonatok, teák nem hatnak egy csapásra, de rendszeres fogyasztásuk kisebb-nagyobb segítséget jelent a figyelem lankadása, az emlékezet fakulása ellen.

Az erdőben sétálva talán már te is találkoztál a télizöld meténg nevű, szép, kék virágú növénykével. Ennek egyik anyaga úgy javítja a memóriát, hogy segíti az agysejtek oxigén- és glukóz- (ez egy cukorféle) felvételét. Magyar gyógyszerészek találtak rá a hatóanyagra, és fejlesztettek ki belőle egy gyógyszert, amire gyerekeknek nincs szüksége, de a korosodó emberek emlékezetének jó segítője.

Ha kísérletileg bizonyított, hogy a külön-böző növények anyagaival az agyműködés javítható, fejleszthető, akkor rontani, rombolni is lehet? Tudományos-fantasztikus filmekben láthatjuk, ahogy a neutralizálónak (semlegesítőnek)

nevezett eszközzel valakinek szem-pillantás alatt kitörlik az emlékezetét. Ilyen a valóságban nincsen.

De van számos szer, ami valóban ártalmas elménk működésére. (Ilyenek például a szeszes italok.) Egy durva tudatmódosító kábítószer hatóanyagát a maszlag és a beléndek nevű, mérgező növényekből nyerik ki, s az átmenetileg csakugyan törli a memóriát. A hatása alatt álló ember nem ura cselekedeteinek. Ez a szer az „ördög lehelete” nevet kapta, mert azt terjesztették, ha a port valakire ráfújják, akkor is hat. Ez erős túlzás, amit eddig még nem bizonyított senki, de a szer valóban veszélyes. Érdekes, hogy ezt a hatóanyagot kissé másképp és nagyon csekély mennyiségben az orvosi gyakorlatban is használják, például a tengeri betegség tünetei mérsékelhetők vele.

Az emlékezet és a gondolkodás képessége nem az agy méretétől függ, hanem annak szerkezetétől, szervezettségétől. A bálnáknak van a legnagyobb agya, kilenc kilogrammot is nyomhat. Ehhez képest az emberé viszonylag kicsi, átlagosan 125-140 dekás. Ezzel a mérettel mégis milyen csodálatos szellemi teljesítményre vagyunk képesek!

Elménk működését persze nem csak növényi anyagokkal segíthetjük. Ahogy a sport edzi, erősíti a testet, az izmokat, úgy a gondolkodásért felelős agyat is rendszeres agytornával lehet fejleszteni. Rendkívül hasznosak azok a feladatok, amelyek különböző típusú problémák megoldását kívánják. Ezen kívül sokat segít, ha éjszaka nyugodtan, jól alszunk, kipihentek vagyunk és próbálunk stressz nélkül élni.

SZIGETI ZOLTÁN

Memóriazavar

Emlékszik még valaki Pataki Zsuzsára? Nem? Pedig ez a történet éppen az emlékezetről szól. Na, akkor mondom: Pataki Zsuzsa tündér volt, Tódor, a jószágos varázsló síríg hű szerelme. Akadnak azonban gonosz varázslók is. Ilyen volt Húross, akinek szintén nagyon tetszett Zsuzsi, de mert

hiába, irigységből belevarázsolta a tündért egy készülékbe, amely aztán Tódor GPS-e lett. Zsuzsa nem jöhetett ki többé a készülékből, de elkísérte Tódort minden útján, ahová autóval ment. Tódor siratta az eleven tündért, de boldog volt, hogy legalább a hangja vele maradt.

Hanem egy idő után a hang rossz javaslatokat tett. Eleinte csak rosszul mérte fel egy-egy út hosszát, így hol hosszabb, hol rövidebb ideig tartott. Ha rövidebb ideig, akkor Tódor hamarabb odaért, és várnia kellett. Ha hosszabb ideig tartott, akkor meg elkésett.

Később tovább romlott a helyzet. Zsuzsi olykor autópályára irányította Tódort, holott nem volt érvényes matricája. Máskor meg zsákutcákba vezetett, vagy azt mondta, kanyarodjon erre vagy arra, amikor kilométereken át nem volt semmi leágazás, ahová kanyarodni lehetett volna.

Ez így nem mehet tovább, gondolta Tódor. Elvitte a GPS-t egy szakszervízbe, ahol azt mondták, frissíteni kell a memóriát. A szerelmes varázsló kicsit aggódott, hogy mi lesz, ha belebotornak imádott tündére memóriájába, és elfelejti Tódort mindenestül, de azért belevágott.

A frissítés eleinte sikeresnek bizonyult. Zsuzsi ismerte a legújabb körforgalmakat és kerülő gyűrűket, tudta, melyik utat bővítették többsávosra, tisztában volt a sebességkorlátozások helyével. De aztán az egész kínlódás kezdődött előlről. És a tündér, mintha restellte volna, hogy mennyit hibázik, egyre erőtlenebb hangon, egyre halványuló kijelzővel közölte javaslatait. Már olyan is előfordult, hogy Tódor ráfordult szerelmére: „Mit mondasz? Nem értem, ne motyogj már, légy szíves!”.

Amikor már reménytelennek érezte a helyzetet, eszébe jutott, hogy felkeresi a Bölcs Manót, aki segített, amikor a gonosz Húross GPS-hanggá változtatta a tündért. A Bölcs Manó azt mondta, szívesen beül Tódor mellé a kocsiba, hadd hallja a saját fülével, mi a probléma. A Bölcs Manó

egyébként hat fület viselt a fején, ebből kettő emberi, kettő macska-, kettő pedig denevérfül volt. Szóval, ezt, hogy „saját fülével”, értelmezzük szabadon.

Félóra autózás után így szólt a Bölcs Manó:

- Úgy látom, a GPS-ed, azaz a tündér memóriájával az égvilágon semmi baj nincsen. Mondd csak, szereted te Pataki Zsuzsit?

- Rajongva szeretem. A csillagokat is lehoznám neki az égről.

- Aha. Rajongva szereted, még a csillagokat is lehoznád neki az égről. Csak éppen arról feledkezel meg, hogy tápláld.

- Hogy micsoda?

- Hogy tápláld. Az akkumulátora majdnem teljesen lemerült. Nem tűnt fel, mennyire halk a hangja?

- Hát, ami azt illeti...

- Cseréldesd ki az akkumulátort, és meglátod, minden olyan lesz, mint régen.

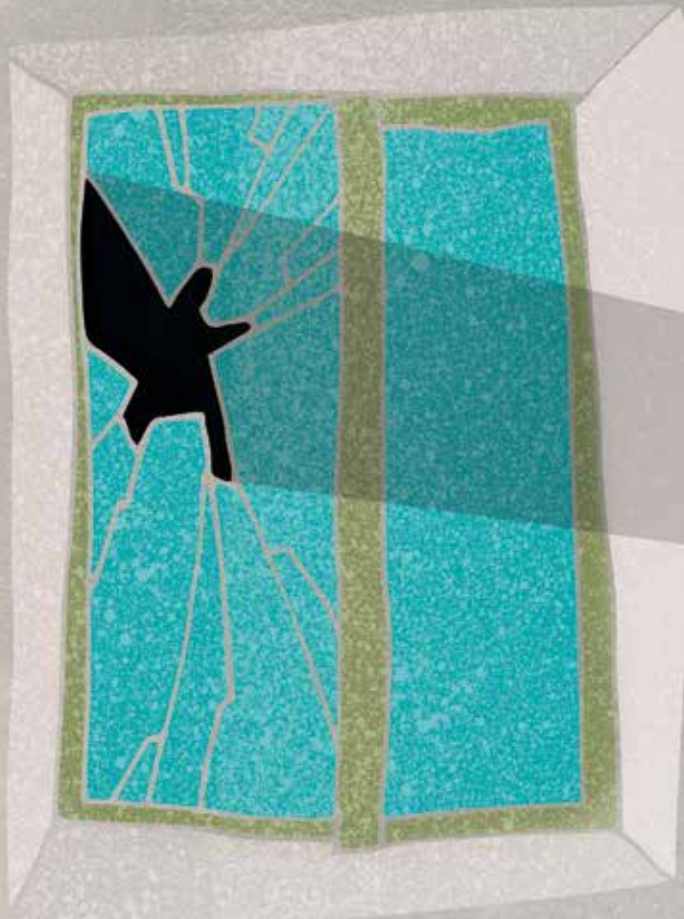
Tódor lehorgasztotta a fejét, amiért a nagy csillaglehozási vágy mellett ilyen egyszerű dologról megfeledkezett. Hogy táplálnia kell a készülékbe zárt tündért. Miután kiszégyenkezte magát, nekiállt orvosolni a bajt. Arról persze szó sem lehetett, hogy valami nyikhajjal cserélteti ki az akkumulátort, azt majd elvégzi ő maga.

Így is lett. Az új akkumulátorral a GPS, illetve Zsuzsi hangja ismét üde és csengő lett, és ami a fő, a tündér többet nem hibázott. És ha Tódort megkérdeznénk, van-e tanulsága a történetnek, csak hümmögne, és valami olyasmit mondana, hogy ha valakit szeretünk, arról így vagy úgy, de gondoskodnunk kell.

JÓLESZ GYÖRGY

Nagyapa meséje

- Miért kell megijedni egy törött ablaktól? Gyerekkoromban olyan házban laktunk, ami nem is ház volt, csak egy kunyhó. Ablaka se volt, nem volt minek betörni!

Még ha igaz is, ezt csak azért mondja a nagyapa, mert nem tudnak pénzt adni, hogy kihívjuk az üvegest. Nap közben nem zavar annyira, mert így legalább ki tudok mászni az ablakon, és nem

kérdezik meg folyton, hová megyek már megint, ahelyett, hogy tanulnék, de éjjel kicsit félek, hogy bejön hozzánk valaki.

Sok mást is el szokott mesélni: például azért nem járta ki az iskolát, mert dolgozni ment az apjával. Én is szeretnék már dolgozni, de azért iskolába járni is akarok. Óvodás koromban az óvónéni mindig kislányoknak meg igazgató úrnak nevezett, és azt mondta, okos vagyok. Tényleg úgy látszott, hogy mindenhez értek: a tűzoltáshoz, az építkezéshez, az úrkutatáshoz, a gyógyításhoz... Alig vártam, hogy iskolás legyek! A testvéreim nem túl jó tanulók, és odajárni is utálnak, de azt gondoltam, hogy velem egészen másképp lesz.

Az első nap folyton kitörött a ceruzám hegye, és a tanító néni kölcsön adta a magáét, amit véletlenül a saját tolltartómba tettem. Akkor maga elé állított, mindkét kezemet megfogta, s mélyen a szemembe nézett.

- Nem vesszük el más holmiját. Érted? Ha szeretnéd, máskor is *kölcsön* kérheted, de attól még az enyém marad, és vissza kell adnod!

Tudom, hogy mit jelent a kölcsön, nem kell elmagyarázni. Anyukámék szoktak pénzt kölcsönkérni, ha nekünk elfogy, de amikor kórházba kell vinni az unokatestvéreket, mi adjuk kölcsön a nénéméknek az autójukat. Tudom, miért mondta: mert a bátyám egyszer elvette az osztálytársa világítós kulcstartóját, és

hazahozta. Amikor apukám megtudta, hogy mit tett, akkora pofont adott neki, hogy még az én fülem is csöngött tőle, de ő nem sírt, csak a fogait vicsorgatta, mint egy kutya.

Nem mondtam el itthon, hogy mit gondolt rólam a tanító néni.

A nagypapa mindennap megkérdezi, mit tanultam az iskolában. Szerintem azért, mert amikor kisebb voltam, megígértem neki, hogy ha már jól megy az írás, összeírom a régi történeteit. Már többször hozzá is kezdtem, de túl hamar elfáradok, mert nem megy olyan gyorsan, ahogyan szeretném. Azt hiszem, ezzel az ablakossal fogom kezdeni.

LIPTÁK ILDIKÓ

Szép volt

Amikor még kicsi voltam
nem ért le a lábam
a földre, hát a világgal
hadilábon álltam.

Amikor én kicsi voltam,
kisebb, mint a nagyok,
mégis mindenki azt mondta,
de nagy fiú vagyok.

Nénik, bácsik mondogatták,
tisztára az apja.
Szegény anya rájuk hagyta,
ez az apa napja.

Amikor még kicsi voltam,
ragyogott az égbolt,
de az idő úgy elszaladt,
nincs már, ami rég volt.

FECSCKE CSABA

Dobozos vers

Mikor kicsi voltam
nyakába vett apa
felemelt a bátyám
hátán cipelt anya
örvendett a világ
tapsolt és szeretett
röptetni is próbált
szárnyas kis gyereket
felnéztem a fákra
fölém nőtt egy jázmin
ültem három lábú
székecskén kissámlin
mire szólni tudtam
elveszett a titkom
hogyan megtaláljam hány
dobozt kell kinyitnom?

BÚTH EMÍLIA

Szüleim elvisznek a veszprémi állatkertbe

Böbe, a majom, már akkor sem élt?
De híres volt, és Veszprémben lakott.
Mi tartja meg az emlék lényegét?

Negyven év múlva már mennyit felélt
az ember az idejéből, amit kapott!
Böbe, a majom, már akkor sem élt?

De vállamon érzem most is kezét,
a rám sütő körmös napot.
Mi tartja meg az emlék lényegét,

mi adja tűzét, melegét,
pedig épp pálma-árnyékban vagyok?
Böbe, a majom, már akkor sem élt?

Mért hal meg egy majom, miért?
Lesznek belőlük angyalok?
Mi tartja meg az emlék lényegét,

az, ha az ember valamit megért,
vagy az, ha kedvesen makog?
Böbe, a majom, már akkor sem élt?
Mi tartja meg az emlék lényegét?

TÖRÖK ESZTER
rajzai

VÖRÖS ISTVÁN

A SZITAKÖTŐ NYOMÁBAN

Különleges pályázatot hirdetünk, amelyben nemcsak gyerekek, hanem szülők és pedagógusok részvételére is számítunk, a diákokkal együtt vagy külön.

A Szitakötő szerkesztői arra kíváncsiak, hogy kinek mi volt a legszebb, legviccesebb, legmeghatóbb vagy legizgalmasabb emléke, ami a folyóirathoz kapcsolódik. Lehet az olvasmányélmény, szitakötős órán szerzett tapasztalat, szakköri munka, közös beszélgetés vagy egyéni álmodozás.

Várjuk az írott, rajzolt vagy rövid videoüzenetben rögzített egyéni és csoportos emlékeket a szerkesztőség postai vagy elektronikus címén **2019. május 31-ig.**

A legkülönlegesebb munkákat közzéteesszük a Szitakötő Facebook oldalán, és a készítőket legújabb hangoskönyvünkkel, a folyóirat válogatott meséiből készült **Szivárványszínű selyemzsinórral** jutalmazzuk.

